

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma ja eläinlääkintähuollon ohjelma 2026

Ympäristöterveysjaosto 11.12.2025 § 114
2772/11.05.00.00/2025

Valmistelu ja lisätiedot

I kaupungineläinlääkäri-hygieenikko Tiina Tiainen
tiina.tiainen(at)porvoo.fi

III kaupungineläinlääkäri-hygieenikko Taina Rahikainen Ibañez
taina.rahikainen.ibanez(at)porvoo.fi sekä

I valvontaeläinlääkäri Petronella Jansson
petronella.jansson2(at)porvoo.fi

Elintarvikelaki, terveydensuojelulaki, tupakkalaki, lääkelaki ja eläinlääkintähuoltolaki edellyttävät kunnan toteuttavan suunnitelmallista ja laadukasta valvontaa sekä laativan suunnitelman toteuttamastaan valvonnasta ja eläinlääkäripalveluista.

Vuoden 2026 valvontasuunnitelman laatimisessa on otettu huomioon toimintaa ohjaava kansallinen lainsäädäntö sekä EU-lainsäädäntö, ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2025–2028, terveydensuojelun ja tupakkalain valtakunnalliset valvontaohjelmat vuosille 2025–2028, elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2025–2028 samoin kuin luonnos eläinlääkintähuollon valtakunnalliseksi suunnitelmaksi vuosille 2026–2028. Viranomaistoimielimen vahvistama valvontasuunnitelma tulee lähettää tiedoksi Etelä-Suomen aluehallintovirastoon (ESAVI) 31.12.2025 mennessä.

Liitteenä olevassa valvontasuunnitelmassa on kuvattu ympäristöterveydenhuollon lakisääteiset valvontatehtävät sekä painotukset vuodelle 2026. Ympäristöterveydenhuollon yleisiä painopisteinä ovat uuden eläinlääkintähuoltolain toimeenpano, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvien terveyshaittojen ehkäisy sekä valvontakohteiden tukeminen häiriötilanteisiin varautumisessa. Suunnitelma sisältää myös kunnan toteuttamiin eläinlääkintähuollon valvontatehtäviin sekä kunnan eläinlääkäripalveluihin liittyvän suunnitelman. Valvontasuunnitelman tekstiin ei ole sisällytetty valvontaan liittyvien suoritteiden määrittelyä, kuvauksia valvonnan toimintatavoista ja sisällöstä eikä valvonnassa apuna käytettäviä tarkastuslistoja, lomakkeita tai ohjeita. Ne on kuvattu ympäristöterveydenhuollon laatukäsikirjassa tai sen liitteissä.

Ympäristöterveydenhuollon vuoden 2026 valvontasuunnitelman vireilläolosta on tiedotettu kaupungin internetsivuilla viikolla 48.

Liitteet:

Valvontasuunnitelma ja eläinlääkintähuollon ohjelma 2026

Ympäristöterveydenhuollon päällikkö:

Ympäristöterveysjaosto vahvistaa liitteenä olevan valvontasuunnitelman ja eläinlääkintähuollon ohjelman vuodelle 2026.

Pykälä tarkastetaan heti.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Pykälä tarkastettiin heti.

Otteen oikeaksi todistaa 12.12.2025

Riitta Nieminen
toimistosihteeri

*** Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu ***

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 114

OIKAISUVAATIMUSOHJEET (Kuntalaki 16 luku)

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*), sekä
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus on toimitettava Porvoon kaupungin kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa *asianosaisen* katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on Ympäristöterveysjaosto

Kirjaamon yhteystiedot:

Porvoon kaupungin kirjaamo

Porvoon kaupunki

Ote pöytäkirjasta

Ympäristöterveysjaosto

§ 114

11.12.2025

Posti- ja käyntiosoite: Lundinkatu 8, 06100 PORVOO

Sähköpostiosoite: kirjaamo(at)porvoo.fi

Puhelinnumero: 0405170851

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 9–14.30.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Porvoon kaupungin kirjaamosta.

Posti- ja käyntiosoite: Lundinkatu 8, 06100 PORVOO

Sähköpostiosoite: kirjaamo(at)porvoo.fi

Puhelinnumero: 0405170851

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 9–14.30.

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
VALVONTASUUNNITELMA JA SUUNNITELMA
ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUISTA 2026

Toimialue:

*Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä,
Pornainen, Porvoo, Pukkila ja Sipoo*

Sisällys

1.	Johdanto.....	3
2.	Suunnitelman rakenne.....	4
3.	Yhteiset tavoitteet ja toiminta.....	5
	3.1 Taloudelliset resurssit	5
	3.2 Henkilöstö	5
	3.3 Tietojärjestelmät.....	6
	3.4 Tutkimus- ja asiantuntijapalveluiden hankinta.....	7
	3.5 Valvonnan kohdentaminen ja kohteiden riskiluokitus.....	7
	3.6 Viestintä	9
	3.7 Laadunhallinta ja valmiusvarautuminen	9
	3.8 Toimintaympäristön muutokset ja kehittäminen	10
4.	Tehtäväkokonaisuuksien erillissuunnitelmat.....	12
	4.3 Elintarvikevalvonta	12
	4.4 Talousveden valvonta	14
	4.5 Uimavesien valvonta	17
	4.6 Asuntojen ja ilmoitusvelvollisten oleskeluhuoneistojen valvonta.....	18
	4.7 Muiden terveydensuojelulain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisten huoneistojen ja vastaavien valvonta	21
	4.8 Elinympäristön terveellisyysvalvonta	23
	4.9 Tupakkalain sekä lääkelain valvonta	25
	4.10 Säteilylain ja ympäristönsuojelulain nojalla terveydensuojeluviranomaisen tehtäväksi säädetty valvonta	28
	4.11 Eläinten hyvinvoinnin valvonta	29
	4.12 Eläinten terveyden valvonta	30
	4.13 Eläinlääkäripalvelut.....	33
4.	Suunnitelman toteutumisen arviointi	35

Liiteluettelo

Liite 1: Elintarviketiimin tarkastussuunnitelma

Liite 2: Elintarvikevalvonnan kohteet VATI:ssa (marraskuu 2025)

Liite 3: Elintarvikevalvonnan näytteenotto- ja projektisuunnitelma

Liite 4: Elintarvikelain (297/2021) mukainen viranomaisnäytteenotto eläimistä saatavia elintarvikkeita käsittelevissä laitoksissa

Liite 5: Näytteistä tehtävät tutkimukset Terveysturvallisuuslain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisista erityisiä hygieenisia olosuhteita edellyttävistä huoneistoista

Liite 6: Tupakka- ja lääkelain myyntipaikkojen tarkastussuunnitelma

Liite 7: Terveysturvallisuustieteen tarkastussuunnitelma, terveysturvallisuuslain ja tupakkalain mukaiset kohteet

Liite 8. Eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoitus ja tarkastussuunnitelma

Liite 9: Yhteenveto valvontaan käytettävästä työpanoksesta

Liite 10: Valvonnassa VATI-järjestelmään kirjattavat suoritteet

Liite 11: Mittarit, tunnushuvut ja suunnitelman toteutumisen arviointi

Liite 12: Viestintäsuunnitelma

Liite 13: Koulutussuunnitelma

1. Johdanto

Kunnan velvollisuudesta laatia säännöllistä valvontaa koskeva valvontasuunnitelma säädetään terveysuojelulaissa, elintarvikelaissa ja tupakkalaissa. Valvontasuunnitelman avulla kunta huolehtii siitä, että valvonta on säännöllistä, laadukasta ja valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveyshaittoja sekä suojaa kuluttajia elintarvikkeiden laadusta johtuvilta taloudellisilta tappioilta.

Kunnan velvollisuudesta laatia suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvonnasta säädetään eläinlääkintähuoltolaissa. Suunnitelman tulee sisältää tiedot kunnan järjestämisvastuulle kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

Tämä Porvoon ympäristöterveysjaoston vahvistama ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma ja suunnitelma eläinlääkäripalveluista 2026 kattaa:

- toimialaan kuuluvat tarkastukset ja näytteenotot
- ympäristöterveydenhuollon tehtäviin kuuluvan muun valvonnan
- varautumisen terveyshaittaepäilyjen selvitykseen ja todettujen terveyshaittojen poistamiseen
- eläinlääkäripalveluja koskevan suunnitelman

Suunnitelma on voimassa Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Pornaisten, Porvoon, Pukkilan ja Sipoon alueilla, ja sen laatimiseen on osallistunut koko valvontahenkilöstö.

Valvontasuunnitelma ohjaa ympäristöterveydenhuollon toteuttamaa valvontaa ja kuvaa valvonnan taustalla olevat periaatteet, valvonnan toteuttamiseen ohjatut resurssit sekä priorisointiperiaatteet. Tämän lisäksi suunnitelma toimii perusteena ympäristöterveydenhuollon toimintaa säätelevässä lainsäädännössä edellytetyille maksulliselle valvonnalle.

2. Suunnitelman rakenne

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman laadinnassa on otettu huomioon

- toimintaa ohjaava lainsäädäntö
- ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2025–2028
- toimialakohtaiset valtakunnalliset valvontaohjelmat 2025–2028 sekä kansalliset elintarvikevalvonnan painopistealueiden päivitykset vuodelle 2026

Suunnitelman valmistelusta ja mahdollisuudesta vaikuttaa suunnitelman sisältöön on tiedotettu Porvoon internet-sivuilla viikolla 48.

Valvontasuunnitelma jakautuu kaikkia ympäristöterveydenhuollon tehtäväalueita koskevaan yhteiseen osaan sekä kutakin ympäristöterveydenhuollon tehtäväkokonaisuutta koskevaan erillisosioon.

Yleisessä osassa on kuvattu taloudelliset resurssit, henkilöstö ja toimivalta, tietojärjestelmät, tutkimus- ja asiantuntijapalveluiden hankinta, valvonnan kohdentaminen ja riskiluokitus, viestintä, laadunhallinta ja valmiusvarautuminen sekä toimintaympäristön muutokset ja kehittäminen.

Erillisosioissa on kuvattu tavoitteet, kunnalle säädetyt tehtävät, valvonnan/toiminnan toteuttaminen sekä painopisteet. Liitteissä on kuvattu yksityiskohtaisemmat tavoitteet tarkastustiheyksille ja näytteenotoille tehtäväalueittain.

3. Yhteiset tavoitteet ja toiminta

3.1 Taloudelliset resurssit

Ympäristöterveydenhuollon tulorahoitus koostuu valvontamaksuista, muista toimintatuotoista sekä valtiolta perittävistä eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin valvontakustannuksista. Nettokustannukset noin 2,1 M€ sekä keskitetyt hallintokustannukset jaetaan asukasluvun suhteessa yhteistoiminta-alueen kuntien kesken.

Ympäristöterveydenhuolto perii rekisteröidyltä valvontakohteilta vuosittaisia valvontamaksuja terveydensuojelulain, elintarvikelain, tupakkalain ja lääkelain nojalla. Lisäksi peritään maksut käytettyyn aikaan perustuen mm. suunnitelman mukaisista tarkastuksista ja näytteenotoista, uusintatarkastuksista ja -näytteenotoista, eräistä mittauksista, määräysten noudattamisen valvonnasta, hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä, vientitodistuksista sekä terveyshaittojen selvittämiseksi tarvittavista lisätutkimuksista. Valvonnasta arvioidaan saatavan tuloja vuonna 2026 yhteensä noin 520 000 €. Elintarvikelain mukaan kunnan valvontaviranomainen voi määrätä toimijan maksamaan erillisen seuraamusmaksun, jos toimija laiminlyö lakisääteisiä velvollisuuksiaan. Eläinlääkintähuollon toimintatuottoja ovat keskitetyt päivystyspuhelimien maksut, klinikkamaksut sekä täydentävien palvelujen lisämaksut yhteensä, joita arvioidaan saatavan noin 68 000 €. Lisäksi ympäristöterveydenhuolto perii Ruokavirastolta eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvonnan kustannuksina noin 290 000 €.

Ympäristöterveydenhuollon maksut eivät saa ylittää suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Poikkeuksena ovat elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan perusmaksut sekä tupakanmyyntipaikkojen ja nikotiinikorvaushoitovalmisteita myyvien paikkojen vuosimaksut, jotka ovat veroluonteisia. Säännöllisen valvonnan tarkastukseen sisältyy tarkastukseen valmistautuminen, tarkastuskäynti, tarkastuspöytäkirjan laatiminen, tietojärjestelmäkirjaukset ja lisäksi tarkastukseen arvioidaan kuluvan keskimäärin yhden tunnin matka-aika. Jotta matkan pituus valvontakohteeseen ei aiheuttaisi kohtuuttomia eroja tarkastuskäyntien tai näytteenottojen maksuihin, on tarkastuskäynneille määriteltä kiinteä käyntimaksu ja näytteenottomaksut perustuvat otettujen näytteiden määrään. Eläinlääkäripalvelujen käyntimaksuista peritään enintään 50 km vastaava käyntimaksu ja kilometrikorvaukset. Porvoon kaupungin lupa- ja valvontalautakunta käsittelee esitystä ympäristöterveydenhuollon taksaksi 16.12.2025.

3.2 Henkilöstö

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstöön kuuluu yhteensä 12 terveystarkastajan, kaksi terveydensuojelusuunnittelijan, 2 näytteenottajan, neljä hygieenikkoeläinlääkäriä, 2,5 valvontaeläinlääkäriä ja viisi praktikkoeläinlääkäriä virkaa sekä neljä eläintenhoitajan ja kaksi toimistosihteerin tointa. Eläinlääkintähuollon palvelutarve on esitetty liitteessä 8 ja valvontaan käytettävät resurssit liitteessä 9.

Henkilöstön osaamisen varmistaminen

- Terveystarkastajilta ja terveydensuojelusuunnittelijoilta edellytetään elintarvikelaissa ja terveydensuojelulaissa säädetty pätevyys. Asumisterveysvalvontaa ja oleskeluhuoneistojen valvontaa hoitavien viranhaltijoiden rekrytoinneissa luetaan eduksi rakennusterveysasiantuntijan sekä sisäilma-asiantuntijan koulutus. Työnantaja tukee em. koulutusta ja kannustaa ylläpitämään henkilösertifiointia. Näytteenottajia kannustetaan hankkimaan ja ylläpitämään talous- ja uima-vesien ympäristönäytteenottajan henkilösertifiointia.

- Kaupungineläinlääkäri-praktikoiden ja -hygieenikkojen sekä valvontaeläinlääkäreiden tulee olla Suomessa laillistettuja eläinlääkäreitä ja perehtyneitä virkaan kuuluviin tehtäviin. Sijaisiksi voidaan palkata myös eläinlääketieteen kandidaatteja, joilla on oikeus toimia kunnaneläinlääkärien sijaisena. Palkattavien eläinlääkäreiden tai eläinlääketieteen kandidaattien pätevyys tarkistetaan ennen virkamääräystä Ruokaviraston ylläpitämästä eläinlääkärirekisteristä. Palkkausjärjestelmän avulla kannustetaan eläinlääkäreitä hankkimaan viran tehtäviä tukeva erikoistumistutkimus.
- Eläintenhoitajilta edellytetään klinikkaeläintenhoitajan ammattitutkintoa.
- Toimistosihiteereiltä edellytetään vähintään toimistoalan ammattitutkintoa

Asiakaspalvelutyötä tekevilta työntekijöiltä edellytetään lisäksi molempien kotimaisten kielten suullista ja kirjallista taitoa. Tarkastustehtävissä, lähijohtajatehtävissä ja asiakaspalvelutehtävissä toimivilta edellytetään molempien kotimaisten kielten hyvää taitoa ja toisen kotimaisen kielen hyvää kirjallista taitoa.

Uusi henkilöstö perehdytetään ympäristöterveydenhuollon perehdyttämisohjeen mukaisesti (Intro-järjestelmä). Järjestelmään on rakennettu perehdytysuunnitelmat osaan ympäristöterveydenhuollon tehtävistä ja tätä työtä jatketaan vuonna 2026.

Henkilöstö osallistuu Lupa- ja valvontaviraston järjestämille työohjauspäiville, keskusviranomaisten projekteihin liittyviin koulutuksiin, Ruokaviraston ja Sosiaali- ja terveysministeriön sekä yliopistojen järjestämiin koulutuksiin vastuulleen kuuluvien työtehtävien mukaisesti. Lisäksi hankitaan koulutusta laatu- ja ympäristötyöstä (mm. EnviroVet) ja osallistutaan työnantajan järjestämiin koulutuksiin: työturvallisuus, ensiapu, tietotekniikka, kielitaito, työhyvinvointi ja asiakaspalvelu. Koko henkilöstön tietoturvaosaaminen pidetään ajan tasalla. Lisäksi henkilöstölle hankitaan muuta koulutusta mm. kehityskeskusteluissa esiin tulleiden erityisten koulutustarpeiden täyttämiseksi. Tavoitteena on hankkia tai järjestää koulutusta keskimäärin 8 päivää viranhaltijaa kohden. Koulutussuunnitelma on esitetty liitteessä 13. Yksityiskohtaisemat tiedot toteutuneesta koulutuksesta kootaan koulutusrekisteriin (OSKU).

Toimivalta ja tehtävät

Porvoon ympäristöterveydenhuollon valvontahenkilöstölle on delegoitu terveydensuojelulain ja -asetuksen, elintarvikelain, lääkelain sekä tupakkalain osalta mm. seuraaviin kokonaisuuksiin liittyvää toimivaltaa:

- tarkastus-, näytteenotto- ja tiedonsaantioikeus
- eräiden lausuntojen antaminen
- ilmoitusten, lupien ja hyväksymispäätösten käsittely
- toiminnalle käsittelyn yhteydessä annettavat ehdot

Delegointipäätös päivitettiin viimeksi vuonna 2025. Viranhaltijoiden tehtäväjako on kuvattu tarkemmin laatukäsikirjassa.

3.3 Tietojärjestelmät

Porvoon, Askolan, Pornaisten, Sipoon, Myrskylän, Pukkilan sekä Loviisan ja Lapinjärven elintarvikelain, terveydensuojelulain, tupakkalain ja lääkelain valvontakohteet on rekisteröity valtakunnalliseen ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmään eli VATI:iin. Tietojärjestelmään tallennetaan myös tarkastusten ja näytteenottojen tulokset sekä kohdetta koskevat päätökset.

Porvoon kaupungilla on käytössä sähköinen arkistointijärjestelmä (Dynasty 10), jonne tallennetaan arkistoitavat dokumentit.

Kaupungineläinlääkäri-praktikkojen ja eläintenhoitajien käytössä on Terakuun KliniQ- potilasohjelma, joka sisältää asiakasrekisterin ja lääkekirjanpidon. Asiakasrekisteri on yhteinen. Eläinlääkintähuollon valvontakohteet kirjataan sähköisen arkiston (Dynasty 10) lisäksi Excel-taulukoihin ja diaariluetteluihin seurantaan varten.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuoritteet on määritelty liitteessä 10 ja valvonnan dokumentit laatukäsikirjassa. Tarkastusten yksityiskohtaisempi sisältö käy ilmi eri valvonnan osa-alueiden valvontaohjeista, -lomakkeista ja tarkastuslistoista. Laatukäsikirja ja käytössä olevat tarkastus-, mittaus- ja näytteenottolomakkeet sekä valvontaohjeet on liitetty ympäristöterveydenhuollon laatu järjestelmään. Suoritetilastot ja talousarvion toteumatiedot raportoidaan toimielimelle sekä yhteistyöalueen kunnille neljästi vuodessa.

Valvontakohderekisteriä ja eläinlääkintähuollon potilasrekisteriä koskeva tietosuojaseloste on luettavissa verkossa: <https://www.porvoo.fi/asiointi-ja-paatoksenteke/neuvonta-ja-asiointi/tietosuoja/tietosuojaselosteet/>.

3.4 Tutkimus- ja asiantuntijapalveluiden hankinta

Asiakkaille maksuttomien näytteiden tutkimiseen on varattu talousarviossa noin 8 000 €. Näitä näytteitä ovat esimerkiksi eräät projekti- ja terveyshaittaepäilynäytteet. Suunnitelman mukaisten elintarvike-, pinnapuhtaus-, talous- ja uimavesinäytteiden tutkimiseen on varattu talousarviossa noin 60 000 €. Ympäristöterveydenhuolto ei ota tupakka- ja nikotiinikorvaushoitovalmisteidenvalvonnassa näytteitä tutkittavaksi.

Ympäristöterveydenhuollon laboratoriotutkimukset teetetään hankintasopimuksen perusteella Metropolilab Oy:llä Helsingissä tai sen alihankintalaboratoriossa. Jos Metropolilab Oy:llä ei ole tarvittavaa tutkimusmenetelmää valikoimissaan tai jos lainsäädäntö taikka virallisohejet edellyttävät näytteen tutkimista muussa laboratoriossa, voidaan näyte lähettää tutkittavaksi myös muualle. Elintarviketutkimuspalveluja voidaan silloin ostaa Tullilaboratoriosta ja Ruokavirastosta. Terveystietaselvityksiin liittyviä tutkimuksia voidaan teettää tarvittaessa Työterveyslaitoksen laboratoriossa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen laboratoriossa tai muussa Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa.

Asuintoihin ja terveydensuojelulain ilmoitusvelvollisiin huoneistoihin kohdistuvia selvityksiä ja mittauksia voidaan teettää asianomaisia palveluja tarjoavilla yrityksillä ja toiminnanharjoittajilla, jotka täyttävät pätevyydeltään terveydensuojelulain vaatimukset. Selvityksissä ja mittauksissa käytetään standardoituja menetelmiä tai vastaavia muita luotettavia menetelmiä.

3.5 Valvonnan kohdentaminen ja kohteiden riskiluokitus

Elintarvikevalvonnan suunnittelussa on käytetty pohjana Ruokaviraston riskinarviointiohjetta: Elintarvikehuoneiston ja kontaktimateriaalitoinnin riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittäminen - Ruokavirasto. Elintarvikevalvonnan kohteet on riskiluokiteltu kohteen toiminnan laadun ja kokoluokan mukaan riskiluokkiin, joille on määritelty tarkastustiheystavoitteet ja tarkastusajat. Alkutuotannon valvonnan suunnittelussa on käytetty pohjana Ruokaviraston riskinarviointiohjetta: Alkutuotannon elintarvikevalvonta ja riskinarviointi.

- Riskiluokitustaulukoiden mukaista suunnitelmallista tarkastustiheyttä lasketaan 50 % silloin, kun taulukoiden antama suunnitelmallinen lähtökohtainen tarkastustiheys on kaksi tarkastusta vuodessa tai enemmän ja kuusi edellistä Oiva-raportin arviointitulosta on A (oivallinen).
- Kokonaisuudeltaan vähäriskiseksi toiminnaksi, joka ei välttämättä edellytä säännöllistä suunnitelmallista valvontaa, katsotaan Porvoon ympäristöterveydenhuollossa esimerkiksi

- Pienimuotoinen elintarvikkeiden myynti ja tarjoilu juomatarjoilun yhteydessä (esim. pubit)
- Pienimuotoinen ravintolisien, runsaasti täydennettyjen elintarvikkeiden, painonhallintaan tarkoitettujen aterian- ja ruokavalionkorvikkeiden tai kliinisten ravintovalmisteiden myynti (esim. kuntosalit, optikkoliikkeet, kampaamot tai muut vastaavat), jos kohteessa ei ole omaa valmistusta, valmistuttamista tai tuontia
- Lämpötilasäätelämätön kuljetus (pois lukien säiliökuljetukset), jos toimijalla kuljetusvälineitä korkeintaan 10
- Ruoka-aputoimijat
- Tarkastuskertoja voidaan lisätä, kun havaitaan sellaisia riskitekijöitä, jotka eivät ole hallinnassa (korjattavaa (C) tai Huono (D) -arvosanan saaneet kohteet, joille tehdään aina määrääjän jälkeen uusintatarkastus)
- Porvoon ympäristöterveydenhuollossa tarkastusaikoja on pidennetty valtakunnallisiin suositusaikoihin verrattuna laajaa toimintaa harjoittavissa elintarvikkeita valmistavissa laitoksissa ja vastaavissa kohteissa. Tarkastusajat on määritetty ko. riskiluokan kohteissa toteutuneiden keskimääräisten tarkastusaikojen perusteella.
- Perustellut syyt poiketa Ruokaviraston riskinarviointiohjeen tarkastustiheydestä ja ajasta on määritelty Porvoon ympäristöterveydenhuollon laatu järjestelmässä.

Terveystensuojeluvalvonnassa talous- ja uimavesivalvonnan tarkastustiheys perustuu valvontasuunnitelmassa kohteiden riskinarviointiin Valviran ohjeiden pohjalta. Kohdekohtainen riskinarviointi tehdään yksinkertaistetusti:

- kohteiden, joissa ei ole kolmessa perättäisessä tarkastuksessa havaittu huomautettavaa, tarkastustiheys voidaan puolittaa valtakunnallisen valvontaohjelman vähimmäistarkastustiheydestä, ei kuitenkaan alle 1 tarkastukseen / 5 vuotta.
- kohteiden, joissa on toistuvasti havaittu merkittäviä puutteita eikä puutteita ole korjattu annettussa määräajassa, tarkastustiheys kaksinkertaistetaan valtakunnallisen valvontaohjelman vähimmäistarkastustiheydestä
- tavanomaista vähäisempien riskien vuoksi tarkastustiheyttä harvennetaan ostovettä käyttävillä vedenjakelualueilla, pienillä yleisillä uima-altailla, pienillä yleisillä uimarannoilla sekä pienimuotoisissa majoituspalveluissa

Suunnitelmallista valvontaa kohdennetaan riskinarvioinnin lisäksi ensisijaisesti niihin kohteisiin

- joissa on todettu turvallisuuteen ja / tai hygieniaan vaikuttavia puutteita edellisellä valvontatarkastuksella taikka valvontanäytteiden tulosten perusteella
- joiden toiminnasta ympäristöterveydenhuolto on vastaanottanut asiakasvalituksia tai ilmoituksia asiakkaiden sairastumisista tai ilmenee muu perusteltu syy epäillä kohteessa säädösten vastaisuuksia
- joissa ei ole vielä tehty suunnitelman mukaista tarkastusta nykyisen toiminnanharjoittajan aikana tai jotka ovat vastikään aloittaneet toimintansa

Vakavien tai suurta ihmisjoukkoa koskevien elinympäristön terveyshaittojen selvitys, merkittävien terveyshaittariskien kartoittaminen keskusvirastojen aloitteesta sekä hakemusten ja ilmoitusten käsittely priorisoidaan suunnitelmallisen valvonnan edelle.

Eläinten hyvinvointilain ja eläintautilain nojalla ilmoitusvelvollisten toimintojen tarkastustiheys perustuu riskinarviointiin. Kohteet tarkastetaan 1–5 vuoden välein. Tarkastustiheyteen vaikuttavat tarkastuksilla todetut mahdolliset puutteet, eläinlääkärin säännölliset käynnit kohteessa sekä asiakkaiden määrä. Mikäli Ruokavirasto antaa riskinarviointiohjeita, käytetään niitä pohjana.

3.6 Viestintä

Terveysturvallisuuslain 6 §:n mukaan kunnan on tiedotettava terveysturvallisuudesta ja järjestettävä ohjausta ja neuvontaa. Siten tiedottaminen Askolan, Pornaisten, Porvoon, Sipoon, Loviisan ja Lapinjärven, Myrskylän ja Pukkilan alueilla esiintyvistä terveyshaitoista, niiden ennaltaehkäisystä ja suojautumisesta sekä valvonnasta ja valvontatuloksista on yksi ympäristöterveydenhuollon perustehtävistä. Ympäristöterveydenhuollon viestinnän kohderyhmiä ovat alueen asukkaat ja valvontakohteet, yhteistyöalueen kuntien johto, yhteistyöviranomaiset sekä toimintaa ohjaavat keskusvirastot.

Porvoon kaupungin viestintäohjeissa määritellään yleiset, kaupungin kaikkien toimialojen viestintää koskevat periaatteet. Mediaviestintä tapahtuu aina yhteistyössä esihenkilön ja viestintävastaavien kanssa. Normaalioloissa henkilöstö voi antaa tehtäviinsä liittyviä julkisia tietoja tiedotusvälineille ja yleisölle. Häiriötilanteissa viestintä keskitetään toimintaa johtavalle viranhaltijalle.

Ympäristöterveydenhuollolla on mobiiliyhteensopivat internet-sivut. Sivuja päivitetään lainsäädännön sekä toiminnan muutosten vuoksi ja asiakaspalautteen perusteella. Internet-sivuilla on pyritty kokoamaan kaikki tieto, jota alueen asukkaat tai toimijat tarvitsevat säännöllisesti.

Ympäristöterveydenhuolto ylläpitää asiakasneuvontaa varten päivystävän terveystarkastajan palvelupuhelinta arkisin klo 9–12. Asiakkaille annetaan tarvittaessa ohjeita ja neuvoja myös valvonnan yhteydessä ja uuden toiminnan suunnitteluvaiheessa. Ohjeet voivat liittyä ilmoituksiin ja lupahakemuksiin liittyviin menettelyihin sekä lainsäädännössä toiminnalle ja tiloille asetettuihin vähimmäisvaatimuksiin tai todettujen terveyshaittojen poistamiseen.

Ympäristöterveydenhuolto on valmistautunut tiedottamaan häiriötilanteissa alueen asukkaita ja toimijoita paikallisia tiedotusvälineitä käyttäen. Ympäristöterveydenhuolto voi antaa vaaratiedotteita, jos vaarallisen tapahtuman seurauksena voi aiheutua ihmisille hengen- tai terveysvaara taikka vaara merkittävälle omaisuuden vaurioitumiselle tai tuhoutumiselle. Asiakaspalvelupuhelimen toiminta-aikaa sekä vastaajien määrää voidaan lisätä, jos asiakasneuvonnalle on terveyshaittilanteessa erityistä tarvetta. Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelma sisältää kuvauksen tiedotusvasteista ympäristöterveydenhuollon häiriötilanteissa sekä kriittiset yhteystiedot.

Elintarvikevalvonnan kohdekohtaiset tarkastustulokset julkaistaan Ruokaviraston määräämällä tavalla Oiva raporteina valtakunnallisen järjestelmän kautta internetsivuilla www.oivahymy.fi. Valvonnan yhteenvedot sekä projektien yhteenvedot tiedotetaan kuntalaisille yhteenvedojen valmistuttua. Säännönmukaisesti toistuva tiedottaminen ja viestintä on kuvattu liitteenä olevassa viestintäsuunnitelmassa (liite 12).

Ympäristöterveydenhuollon menettelyt asiakaspalautteen keräämisestä ja käsittelystä on kuvattu laatu-käsikirjassa.

3.7 Laadunhallinta ja valmiusvarautuminen

Laatukäsikirja ja laatutyö

Voimassa oleva lainsäädäntö edellyttää valvonnan suunnitelmallisuutta, laadukkuutta, tehokkuutta ja oikeudenmukaista kohdistamista. Valvonnan tulee myös muulla tavoin olla hyvää hallintoa koskevien vaatimusten mukaista ja sille tulee varata riittävät voimavarat. Porvoon ympäristöterveydenhuollon laatu-järjestelmän runkona toimii laatukäsikirja, johon linkitetään ympäristöterveydenhuollon toimintaan liittyvä ohjeisto sekä lakisääteiset valvonta- ja varautumissuunnitelmat, sekä siihen liitettävä vuosittainen auditointiohjelma. Laatukäsikirjan päivitys käynnistetään vuoden 2026 aikana ja päivityksessä otetaan huomioon Porvoon uusi kaupunkistrategia ja vuonna 2025 toteutetun ulkoisen auditoinnin tulokset. Päivityksen yhteydessä on tavoitteena uusia myös toimintaa ja laatua kuvaavat mittarit.

Tiedolla johtamista kehitetään kaupungin konsernihallinnon menetelmin. Seuranta toteutetaan PowerBi-alustalla Vati-järjestelmästä kerätyllä tiedolla. Vuoden 2026 aikana selvitetään eläinlääkintähuollon täydentävien lisäpalveluiden ja ns. julkisiin eläinlääkäripalveluihin liittyvään SGEI-raportointiin liittyvää tiedonkeruuta tiedolla johtamisen tueksi.

Tavoitteena on, että Aluehallintoviraston arviointi- ja ohjauskäynnillä 2023 havaittu talousvesivalvonnan ruuhkautuminen saadaan selvitettyä vuoden 2026 loppuun mennessä.

Valmiusvarautuminen

Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmaa pyritään yhteensovittamaan Porvoon kaupungin, alueen kuntien sekä hyvinvointialueen valmiussuunnitelmiin ottaen huomioon kansainvälisen turvallisuustilanteen kiristymisen. Suunnitelman liitteitä päivitetään tarpeen mukaan. Päivityksissä otetaan huomioon valmiusharjoituksissa saadut kokemukset.

Ympäristöterveydenhuolto osallistuu ainakin yhteen toimialaa sivuavaan valmiusharjoitukseen tai järjestää sisäisen valmiusharjoituksen. Vuonna 2026 järjestetään Uusimaa2026 -valmiusharjoitus.

Vuonna 2026 jatketaan huoltovarmuuden kannalta kriittisten toimijoiden varautumisen tukemista ympäristöterveyden häiriötilanteisiin.

3.8 Toimintaympäristön muutokset ja kehittäminen

Vuoden 2026 alusta lähtien sovelletaan uutta eläinlääkintähuoltolakia, mikä tuo merkittäviä muutoksia erityisesti potilastyöhön ja siihen liittyviin käytäntöihin. Potilasohjelman toimenpiteet on yhtenäistetty raportoinnin selkeyden varmistamiseksi. Jatkossa potilasohjelman kautta laskutetaan praktikkoeläinlääkärin perimät maksut toimenpiteistä, lääkkeistä ja tarvikkeista sekä erillisellä laskulla kaupungin perimän klinikkamaksun ja mahdolliset lisämaksut täydentävistä palveluista. Myös klinikkamaksujen ja lisämaksujen raportointi tapahtuu potilasohjelman kautta. Laki velvoittaa laatimaan julkisin varoin tuotetuista eläinlääkintähuollon palveluista eriyttämislaskelman, joka sisältää myös praktikkoeläinlääkäreiden perimät hoito- ja käyntipalkkiot sekä pitämään erillistä kirjanpitoa markkinoilla tarjottavista ns. täydentävistä palveluista.

Uusi kaupunkistrategia 2025–2029 valmistunee vasta alkukeväästä 2026. Uuden kaupunkistrategian painipisteet otetaan huomioon vasta vuoden 2027 suunnitelmassa, mutta myös laatukäsikirjan päivityksessä.

Vuonna 2026 toimeenpannaan valtion aluehallintouudistus: aluehallintovirastojen tehtävät siirtyvät Ruokavirastoon sekä uuteen Lupa- ja valvontavirastoon. Osa ELY-keskusten tehtävistä siirtyy alueellisiin elinvoimakeskuksia. Uusien organisaatioiden käynnistysvaiheessa kuntien ympäristöterveydenhuollon ohjauksessa sekä varautumiseen liittyvässä valtion ja kuntien ympäristöterveysyksiköiden yhteistyössä voi esiintyä katkoksia.

Ympäristöterveydenhuollon valvonta- ja toimistohenkilöstö siirtyy vuoden alussa suppeampiin toimitiloihin. Muutto vaikuttaa toimintaan jonkin verran.

Tupakkalain muutos tupakkalain luvanvaraisuudesta sekä käytön rajoituksista laajennetaan koskemaan myös savuttomia nikotiinituotteita ja se tulee voimaan vuoden 2026 aikana asteittain siirtymäaikojen puitteissa. Nikotiinipussien myynnin valvonnalla pyritään ehkäisemään nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa sekä torjumaan järjestäytyntä rikollisuutta. Muutoksella pyritään myös

suojelemaan lapsia ja nuoria kieltämällä savuttomien nikotiinituotteiden käyttö päiväkotien, esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä.

Terveysnsuojelulain ja tartuntatautilain kokonaisuudistusten odotetaan valmistuvan vuonna 2026 ja tulevan voimaan vuoden 2027 alusta lukien. Uuteen lainsäädäntöön perehtymiseen ja siitä johtuvaan toiminnan kehittämiseen joudutaan varaamaan aikaa. Todennäköisesti muutokset vaikuttavat merkittävästi terveysnsuojelulain valvontaan sekä sisäisiin ja asiakasohjeisiin.

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman ohjelmakauden 2025–2028 teemana on vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Teemaa edistetään toteuttamalla yhteisen valvontaohjelman tavoitteita tietoperusteisesta valvonnasta, osaamisesta ja varautumisesta.

- Terveysnsuojelulain valtakunnallisessa valvontaohjelmassa mainitut painopisteet ovat talousvesivalvonnan uudet sisällöt, osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa, toiminnanharjoittajien omavalvonnan sekä toimintaan liittyvien terveysriskien tunnistamisen tukeminen sekä valmius ja varautuminen terveysnsuojelussa
- Valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman 2025–2028 painopisteinä ovat savuttomien nikotiinituotteiden myynnin valvonta, laittoman kaupan ehkäisy ja jäljitettävyyttä koskevan tiedon hyödyntäminen valvonnassa, etämyyntikiellon ja markkinointikiellon valvonta sekä ehkäisevä päihdetyö
- Elintarvikeketjun monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman VASU 2025-2028 painopisteet elintarviketurvallisuuden osalta ovat teknologian ja tiedon kehittämisteemaan liittyvät sähköisen asioinnin ja raportoinnin kehittäminen, elintarvikealan toimijoiden ja valvojien HACCP-osaamisen lisääminen sekä histamiini kalatuotteissa -näytteenottoprojektin tulosten raportointi. Kuntien eläinlääkintähuollon painopisteeksi on kirjattu uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten toteutumisen varmistaminen eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä

Painopisteet toiminnan tuottavuuden parantamiseksi

- Toiminnan asiakaslähtöisyys ja tuottavuus
 - Yksikön yhteisenä kehittämiskohteena hallintomenettelyjen osaamisen kehittäminen.
 - Elintarvikevalvonnassa kehitetään yhdenmukaistettuja asiakirjapohjia, yhteisten Oiva-tarkastusrivien vuosilinjauksia sekä päivitetään sisäisiä valvontaohjeita.
- Tietoperusteinen valvonta / valvontatiedon hyödyntäminen
 - Laatukäsikirjan päivityksen yhteydessä poraudutaan seurattaviin mittareihin myös valvontatiedon hyödyntämisen näkökulmasta. Valvontatietoa hyödynnetään käytännön tasolla kohteiden valvonnassa ja valvonnan suuntaamisessa.

4. Tehtäväkokonaisuuksien erillissuunnitelmat

4.3 Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on varmistaa elintarvikkeiden ja elintarvikekontaktimateriaalien ja niiden käsittelyn turvallisuus, elintarvikkeiden hyvä terveydellinen laatu ja elintarvikemääräysten mukaisuus sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyyden. Tavoitteena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajia harhaan. Valvonnalla pyritään suojaamaan kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta sekä taloudellisilta tappioilta. Elintarvikelainsäädännön lähtökohtana on, että ensisijainen vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määräystenmukaisuudesta on elintarvikealan toimijalla.

4.3.1 Kunnan tehtävät elintarvikevalvonnassa

- hyväksyy hakemuksesta eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevät elintarvikehuoneistot ja idättämöt (ElintL 11 ja 9 §)
- rekisteröi ilmoitusvelvolliset elintarvikehuoneistot ja elintarvikekontaktimateriaalitoimijoiden toiminnan sekä ylläpitää Ruokaviraston rekisterejä (ElintL 10 ja 13 §)
- valvoo kontaktimateriaalitoimijoita, alkutuotantopaikkoja, elintarvikehuoneistoja sekä muita elintarvikealan toimijoita (ElintL 39 ja 40 §)
 - kotimaassa tuotettujen elintarvikkeiden, elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden valmistuksen valvonta
 - elintarvikkeiden markkinoinnin valvonta
 - kansainvälisten kuljetusten valvonta (ElintL 27 §)
 - eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinakaupan ja salmonellaerityistakuun mukainen valvonta
 - tehtäviä liittyen Valviran ohjaamiin alkoholimyymälöihin ja varastoihin
 - viennin valvonta (ElintL 51 §)
- elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen (ElintL 27 §)
- selvittää ruokamyrkytyspäilyt ja varautuu häiriötilanteisiin (ElintL 47 §)
- osallistuu terveydelle vaarallisten tuotteiden takaisinvetoihin ja muihin toimenpiteisiin Ruokaviraston johdolla (ElintL 6 §)
- avustaa valtion viranomaisia avustaminen eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasainevalvontaohjelman toteuttamisessa (ElintL 27 §)
- huolehtii tarvittaessa ante mortem -tarkastuksesta alkuperätilalla tai muualla teurastamon ulkopuolella (ElintL 27 §)

4.3.2 Elintarvikevalvonnan painopisteet ja valvonnan toteutus

Painopisteet vuonna 2026

- tuetaan huoltovarmuuden kannalta kriittisten valvontakohteiden varautumista ympäristöterveydenhuollon häiriötilanteisiin (elintarviketeollisuus, varastointi, suuret myymälät, alkutuotanto) ja raportoidaan vuonna 2025 toteutetun sähköisen valmiuskyselyn tulokset

- HACCP-osaamista (Hazard Analysis and Critical Control Points, vaarojen arviointi ja kriittiset hallintapisteet) lisätään valvontayksikössä yhteisiä valvontakäytänteitä sekä asiakasohjeita kehittämällä ja vaarojen arviointia tarkastetaan säännöllisillä ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen valvontakäynneillä yhteisen linjauksen mukaisesti sekä laitosvalvonnassa 3 vuoden tarkastus- syklin mukaisesti (vaarojen arviointi läpi koko ketjun ja HACCP toteutus laajemmin valmistus- paikoissa)
- Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen Oiva-valvonnassa keskitytään vaarojen arvioinnin, lämpöti- lahallinnan, yleisen siisteyden ja työntekijöiden hygieenisten toimintatapojen lisäksi myös tilojen soveltuvuuteen ko. toimintaan, elintarvikkeiden käsittelyyn ja riskinhallintaan sekä kalastustuot- teiden valvontaan (mm. pakkausmerkinnät, pakkausmateriaalit, aistinvarainen laatu) niitä käsit- televissä ja myyvissä huoneistoissa.
- Hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa käydään valvottavat osa-alueet läpi 3 vuoden syklillä.
- Kontaktimateriaalitoiminnan valvonta kohdennetaan tuotekohtaisesti valmistusprosesseihin.
- Alkutuotannon valvonta toteutetaan Ruokaviraston alkutuotannon elintarvikevalvontaohjeiden perusteella ilman erillistä painotusta.

Lupien ja ilmoitusten käsittely

Tulevat ympäristöterveydenhuollon tietoon toiminnanharjoittajan pyytäessä lausuntoa tilaa ja toimintaa suunniteltaessa, viimeistään kuitenkin ennen huoneiston käyttöönottoa hyväksymishakemuksen tai elintarvikehuoneiston käyttöönottoa koskevan ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Luvan hakemisen ja ilmoituksen tekemisen laiminlyövä yrittäjät pyritään saamaan valvonnan piiriin ilmoituksia, sosiaalista mediaa ja tiedotusvälineitä seuraamalla.

Elintarvikehuoneistoihin liittyvät hakemukset käsitellään 60 vuorokauden sisällä vireilletulosta, ellei huoneistojen käyttöönottoaikataulusta muuta johdu. Ilmoituksen käsitellään 30 vuorokauden sisällä vi- reilletulosta.

Säännöllinen valvonta

Elintarvikevalvonnan rekisteröityjen kohteiden tarkastustiheydet kuvataan liitteessä 1.

Resursseja tarvitaan myös elintarvikkeisiin ja elintarvikehuoneistoihin liittyvien lupien ja ilmoitusten kä- sittelyyn, valitusten ja epidemia-ilmoitusten käsittelyyn, varautumiseen, neuvontaan, perehtymiseen, suunnitteluun, seurantaan, laatujärjestelmän ylläpitoon ja muuhun hallintoon.

Rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen lisäksi suunnitelman mukaisia, maksullisia elintarvikevalvonnan tarkastuksia tehdään suuriin yleisötapahtumiin. Suureksi yleisötapahtumaksi katsotaan kohde, jossa arvioidaan käyvän vuorokauden aikana yli 500 kävijää, jossa on järjestetty tilapäistä elintarvikkeiden myyntiä tai tarjoilua ja/tai joissa on muita ympäristöterveydenhuollon valvontaan kuuluvia tilapäisratkai- suja kuten käymälöitä, tupakointialueita ym. Näiden lisäksi tehdään markkinatarkastuksia (kattavuus n. 20 % vuosittain toistuvista tapahtumista), joista ei laskuteta markkinoiden järjestäjää. Markkinatarkas- tusten pääasiallisina kohteina ovat ammattimaiset, liikkuvat toimijat. Porvoon ympäristöterveydenhuol- lon valvontayksikön valvontarekisterissä olevien kohteiden lisäksi tehdään maksullisia tarkastuksia myös valvontayksikön alueella vieraileviin liikkuviin elintarvikehuoneistoihin.

Jos alkutuotantopaikalla harjoitetaan toimintaa, jolle on määritelty tarkastustiheys (Alkutuotannon elin- tarvikevalvonta ja riskinarviointi - Ruokavirasto), se tarkastetaan valvontasuunnitelman mukaisesti. Edellisiin kuuluvat Porvoon ympäristöterveydenhuollon valvonta-alueella maidontuotanto, vesiviljely sekä kasvintuotanto (kasvihuoneviljely ja avomaaviljely, mm. lehtivihannekset, kuten salaattit, yrtit ja

pinaatti, sekä marjat) ja alle 5000 kg:n iduntuotanto. Joillakin tuotantosuunnilla elintarviketurvallisuuden vaikuttavat vaarat ovat niin pieniä tai vaaroihin kohdistuu muuta valvontaa, että niihin ei ole tarpeen kohdistaa säännöllistä suunnitelmallista elintarvikevalvontaa (mm. lihantuotanto, hunajan tuotanto, muu kasvin ja sienten tuotanto, johon ei liity erityisiä riskejä). Muutoin tarkastuksia alkutuotantopaikalla tehdään, jos siihen on erityinen syy, kuten ruokamyrkytyspäily, epäily lainsäädännön vastaisuudesta (esimerkiksi havainto epähygieenisestä toiminnasta) tai asiakasvalitukset.

Näytteenottoprojektit

Elintarvikealan toimijoita ohjataan ottamaan ja tutkituttamaan omavalvontanäytteitä ja tekemään tuotteistaan säilyvyystutkimuksia. Elintarvikevalvonnassa tutkitaan viranomaisnäytteitä projektimaisesti omavalvonnan toimivuuden todentamiseksi liitteen 3 mukaisesti. Eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevien elintarviketuotantolaitosten kohdekohtaiset näytteenottosuunnitelmat ovat liitteessä 4.

Näytteenotolla todennetaan elintarviketurvallisuusriskejä sekä omavalvonnan toimivuutta. Näytteenotto kohdennetaan tuotteisiin ja ominaisuuksiin, joihin kohteen toimija itse vaikuttaa. Näytteenottosuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon Mikrobikriteeriasetus (EY) N:o 2073/2005 ja Ruokaviraston ohje 4094/04.02.00.01/2020/3 (Elintarvikkeiden mikrobiologinen analyysit – Ohje valvontaviranomaisille).

Ruokaviraston valvontaprojekteihin osallistutaan mahdollisuuksien mukaan sovittamalla projekteihin liittyvät tarkastukset, näytteenotot ja muut toimenpiteet mahdollisimman tehokkaasti muun valvonnan yhteyteen.

4.3.3. Elintarvikkeisiin liittyvät laatupoikkeamat ja häiriötilanteet

Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa on ohjeistus elintarvikkeisiin liittyvän epidemiaepäilyn selvittämiseen. Elintarvikevalitusten ja ruokamyrkytyspäilyjen yhteydessä ympäristöterveydenhuolto tutkituttaa elintarvike- ja puhtausnäytteitä ja tutkii tarvittaessa myös mahdolliset asiakkaiden tuomat valitusnäytteet sekä niiden vastanäytteet, jos niitä on saatavilla.

Kiireellisissä, terveydelle vaarallisten elintarvikkeiden takaisinvetotilanteissa, Ruokaviraston kautta tulevien RASFF-ilmoitusten yhteydessä (RASFF = Rapid Alert System for Food and Feed) sekä elintarvikelaboratorion tekemän terveysvaaraan viittaavaa tutkimustulosta koskevan ilmoituksen yhteydessä ympäristöterveydenhuolto varmistaa kyseisten elintarvikkeiden poistamisen paikallisilta markkinoilta ottamalla yhteyttä elintarvikeyrityksiin ja suorittamalla tarvittaessa tarkastuksia.

4.4 Talousveden valvonta

Talousveden valvonnan tavoitteena on ennaltaehkäistä talousvedestä aiheutuvia sairastumisia kunnan alueella.

4.4.1 Kunnan tehtävät talousvesivalvonnassa

- Hyväksyy hakemuksen perusteella talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä ennen laitoksen tai siinä tehtyjen muutosten käyttöönottoa (TsL 18 §).
- Rekisteröi ilmoituksen perusteella talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualueen sekä osana julkista tai kaupallista toimintaa käytettävän talousvesikaivon (TsL 18a §).
- Päättää tarvittaessa, että elintarvikehuoneistoissa käytettävän talousvesikaivojen valvontaan sovelletaan ns. pientä talousvesiasetusta (STMa 401/2001).
- Hyväksyy talousvettä toimittavan laitoksen riskienhallintasuunnitelman (TsL 20 §).

- Huolehtii siitä, että yli 10 m³ vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin talousvettä toimittavalle laitokselle laaditaan valvontatutkimusohjelma (STMa1352/2015 6 §)
- laatii näytteenottosuunnitelman elintarvikehuoneistoille, julkisen tai kaupallisen alan toimijoille sekä asetuksen soveltamisalaan kuuluville kotitalouksille (STMa 1352/2015 8 §)
- antaa tarvittaessa määräyksiä veden laatua koskevasta tarkkailusta, riskienhallintaa koskevista toimenpiteistä sekä talousveden käsittelystä (TsL 20 §)
- valvoo, että talousvettä toimittavan laitoksen tiedot ovat ajan tasalla, omavalvonta on riittävää ja että laitos toteuttaa riskienhallintasuunnitelmaa. (TsL 20 §)
- valvoo, että talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualueen sekä osana julkista tai kaupallista toimintaa ja elintarvikehuoneistossa käytettävän talousveden laatu täyttää talousvedelle asetetut laatuvaatimukset sekä antaa tarvittaessa määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi tai poistamiseksi (TsL 20 §)
- tekee viipymättä epidemiaa tai sen epäilyä koskevan selvityksen ja ryhtyy toimenpiteisiin taudin leviämisen ehkäisemiseksi sekä ilmoittaa siitä edelleen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle ja Lupa- ja valvontavirastolle (TsL 20a§).
- tarkastaa ensisijaisten huoneistojen vesijärjestelmien riskinarvioinnin legionellan ja lyijyn osalta ja valvoo mahdollisten riskienhallintatoimenpiteiden vaikuttavuutta (lainsäädännössä määritelty takaraja riskinarvioinnin tekemiselle on vuonna 2029) (TsL 19b §)
- huolehtii, että (TsL 20 §)
 - kunnan alueella sijaitsevien vedenjakelualueiden vedenkäyttäjillä on tietoverkossa saatavilla tietoa talousveteen mahdollisesti liittyvistä terveyshaitoista ja niiden ehkäisystä
 - sellaisten kiinteistöjen, joita ei ole liitetty talousvettä toimittavan laitoksen vesijohtoon, omistajat tai haltijat saavat tarvittaessa riittävästi tietoa mahdollisuuksista poistaa veden laatua mahdollisesti heikentäviä tekijöitä
- Antaa lausunnon ympäristönsuojeluviranomaiselle vesihuoltolain 11 §:n nojalla vesihuoltolaitoksen verkostoon liittymistä koskevasta kiinteistön vapautushakemuksesta sekä toimia muutoinkin vesihuoltolain tarkoittamana viranomaisena omalla toimialallaan.
- Ilmoittaa viipymättä (STMa 1352/2015 19 §)
 - Lupa- ja valvontaviranomaiselle talousveteen liittyvästä häiriötilanteesta
 - alueelliselle elinvoimakeskukselle (aik. ELY-keskus) raakaveteen liittyvästä talousveden saastumisesta tai laatuvaatimuksen poikkeamasta
 - kunnan elintarvikeviranomaiselle pulloitetun tai säiliöihin pakattavan talousveden laatuvaatimusten poikkeamasta

4.4.2 Talousvesivalvonnan painopisteet ja valvonnan toteutus

Painopisteet

- Huolehditaan siitä, että kaikkien vettä toimittavien laitosten riskinarvioinnit valmistuvat hyväksyttäväksi TsL 20 § mukaisesti. Valvonta-alueella on vielä 12 vettä toimittavaa laitosta, joiden riskinarviointia ei ole hyväksytty
- Tuetaan vettä jakavien laitosten valvontatutkimusohjelmien päivittämistä erityisesti myöhässä olevien päivitysten osalta. Vuonna 2026 tulee ajankohtaiseksi 31 valvontatutkimusohjelmaa
- Tiedotetaan ensisijaisista tiloista vastaavia toiminnanharjoittajia terveydensuojelulain tulevista velvoitteista. Ensisijaisia tiloja ovat mm. majoitushuoneistot, uimahallit ja kylpylät, tehostetun palveluasumisen yksiköt ja laitoshoidon antavat yksiköt sekä terveyskeskusten ja sairaaloiden vuodeosastot. Pyydetään ilmoitus sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilta ja annetaan toimijoille tarvittavat ohjeet riskinarvioinnin suorittamiselle.

Hakemusten ja ilmoitusten käsittely sekä lausunnot

Ympäristöterveydenhuoltoon toimitetut lupahakemukset käsitellään ensi tilassa: uusia vesilaitoksia tai -ottamoita koskevat lupahakemukset 3 kk:n sisällä ja vesilaitoksia koskevia olennaisia muutoksia koskevat hakemukset sekä ilmoitukset julkiseen tai kaupalliseen toimintaan liittyvistä talousvesikaivoista ja kiinteistöjen yhteisessä käytössä olevista vedenottamoista ja vesisäiliöstä 30 vrk:n sisällä hakemuksen tai ilmoituksen vireilletulosta, ellei niiden käyttöönottoaikataulusta muuta johdu. Vesihuoltolaitoksen verkostoon liittymisestä haettuun poikkeukseen annetaan lausunto ensi tilassa.

Säännöllinen valvonta

Säännöllinen valvonta kattaa talousvettä toimittavien laitosten tarkastukset, valvontatutkimusohjelmien ja riskinarviointien hyväksynnit sekä talousveden laadun seurannan näytteenotoin. Vuonna 2026 tehtävien tarkastusten ja otettavien talousvesinäytteiden lukumäärä kohderyhmittäin on esitetty liitteessä 8. Tarkastuksia suunnitellaan vuonna 2026 tehtäväksi 34 vedenjakelualueelle, 11 vedenottamolle ja kahdelle vesitornille. Talousvesinäytteitä tutkitaan noin 400 kpl, joista valtaosa on vettä toimittavien laitosten jatkuvan ja jaksottaisen valvonnan näytteitä. Vuonna 2026 tulee päivitettäväksi 31 vedenjakelualueen valvontatutkimusohjelmaa, joista 24 on aikaisemmilta vuosilta myöhässä olevia valvontatutkimusohjelmia. Lisäksi suunnitellaan 5 pienen vedenjakelualueen näytteenottosuunnitelman päivitystä. Ympäristöterveydenhuollon valvonta-alueella on edelleen 12 vedenjakelualueita, joiden riskienhallintasuunnitelmaa ei ole hyväksytty. Nämä suunnitellaan tehtäväksi osana laitosten valvontatutkimusohjelmien päivitystä vuonna 2026. Kaivojen säännöllisistä valvontatutkimuksista on määrätty erillisessä, kaivon valvontaa koskevassa päätöksessä tai rekisteröintitodistuksessa. Valvontaa koskevat päätökset päivitetään tarvittaessa.

Talousvettä toimittavat laitokset pyritään tarkastamaan terveydensuojelun riskiluokituksen ja kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella. Valvontaa kohdistetaan erityisesti vettä toimittavan laitoksen vedenottoon, riskinarviointeihin ja häiriötilanteisiin varautumiseen sekä valvontatutkimusohjelman ajantasaisuuteen. Talousvettä toimittavien laitosten, joilla ei ole omaa vedenottoa, tarkastukset käsittävät ainoastaan valvontatutkimusohjelmien sekä verkoston tarkastuksen ja ovat pääsääntöisesti asiakirjatarkastuksia. Elintarvikehuoneistojen ja julkisen/kaupallisen toiminnan talousvesikaivot tarkastetaan, jos vesinäytteiden tutkimustulokset antavat siihen aihetta.

Yksityiskaivojen vedenlaatuongelmat

Yksityiskaivojen omistajille annetaan neuvontaa paikallisiin kaivovesien laatuongelmiin, vesitutkimuksiin, näytteenottoon ja korjaustoimenpiteisiin liittyen. Epäiltäessä yksityisen kaivoveden saastumista muusta kuin kaivon kuntoon liittyvistä syistä, selvitetään saastumisen syy. Tarvittaessa annetaan talousvesikaivon veden valvontaa, puhdistusta ja käyttöä koskevia määräyksiä talousvedestä aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisemiseksi.

4.4.3. Talousveteen liittyvät laatupoikkeamat ja häiriötilanteet

Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa on ohjeistus talousveden häiriötilanteiden hoitoon. Talousveden laatupoikkeamista tiedotetaan vedenkäyttäjiä yhteistyössä vesilaitosten kanssa siten, että lähtökohtaisesti tiedottamisvastuu on vesilaitoksilla. Mikäli talousvettä toimittavan laitoksen verkosto on osa laajempaa vesijohtoverkostoa, tiedotetaan talousveden laatuongelmista myös toimivaltaisille terveydensuojeluviranomaisille sekä kiireellisissä tilanteissa väestölle, joiden alueelle vesijohtoverkosto ulottuu. Ilmoitusvelvollisuus muille viranomaisille on kuvattu edellä kunnan tehtävissä. Ilmoitus häiriötilanteesta sekä yhteenvedo häiriötilanteen hallintaan saamiseksi toteutetuista toimenpiteistä toimitetaan

Lupa- ja valvontaviranomaiselle VATI-tietojärjestelmän avulla. Häiriötilanteen jälkeen tehdään yhteenveto häiriötilanteen hallintaan saamiseksi toteutetuista toimenpiteistä, joka toimitetaan Vati-tietojärjestelmän kautta aluehallintovirastolle.

4.5 Uimavesien valvonta

Uimaveden valvonnan tavoitteena on ennaltaehkäistä uimavedestä aiheutuvia sairastumisia varmistamalla, että yleisten uimarantojen ja uima-altaiden vesi täyttää lainsäädännön vaatimukset. Tarvittaessa kunnan terveys- ja suojeluviranomainen voi antaa ohjeita tai määräyksiä uimapaikan käyttöön tai uimaveden käsittelyyn liittyen.

4.5.1 Kunnan tehtävät uimavesien valvonnassa

- rekisteröi yleiseen käyttöön tarkoitetun kylpylän, uimahallin, uimalan tai uimarannan ilmoituksen perusteella (TsL 13 §)
- valvoo säännöllisesti yleisen uimalan, uimahallin, uimarannan, kylpylän sekä yleisen virkistys-, kuntoutus- ja hieronta-altaan veden laatua. (TsL 29 §).
- laatii yhteistyössä yleisen uima-altaan ylläpitäjän kanssa laitospohjaisen valvontatutkimusohjelman, jossa laitoksen ominaispiirteet on otettu huomioon (STMa 315/2002).
- laatii yleisistä uimarannoista ns. uimarantaluettelon sekä seurantalenterin ennen kunkin uimakauden alkua, viimeistään 30.4. (STMa 177/2008).
- arvioi ja luokittelee kunkin suuren uimarannan eli EU-rannan, jossa on huomattava määrä kävijöitä uimaveden laadun uimaveden valvontatutkimustulosten perusteella (STMa 177/2008 6 §)
- laatii EU-rannalle uimavesiprofiilin rannan omistajan tai haltijan kanssa yhteistyössä (STMa 177/2008 8 §)
- selvittää yhdessä uimarannan omistajan tai haltijan kanssa syyt uimaveden huonoon laatuun ja voiko yksittäisen toimenpiderajan ylitykseen liittyä terveyshaittoja, annettava tarvittavat määräykset toimenpiteisiin ryhtymisestä sekä tarvittaessa kiellettävä uiminen (STMa 177/2008 7 §)
- antaa tarvittaessa pienen yleisen uimarannan omistajalle tai haltijalle tarpeelliset ohjeet ja määräykset terveyshaittojen ehkäisemiseksi (STMa 354/2008 6 §)
- huolehtii siitä, että yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja sekä tehdä uimarantaluettelon laatimista, tarkistamista ja ajan tasalle saattamista koskevia ehdotuksia ja huomautuksia (STMa 177/2008 10 §)
- varmistaa, että uimarannan omistaja tai haltija tiedottaa ilmoitustaululla kävijöille viimeisimmistä tutkimustuloksista, mahdollisista varoituksista, uimakielloista ja niiden syistä sekä EU-rantojen osalta uimaveden laatuluokituksesta (STMa 177/2008 11 § ja STMa 354/2008 7 §)

4.5.2 Uimavesivalvonnan painopisteet ja valvonnan toteutus

Uimarannat

Kävijämäärältään suuret uimarannat eli EU-uimarannat tarkastetaan vuosittain. Pienet yleiset uimarannat tarkastetaan joka toinen vuosi tai kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella harvemmin tai tiheämmin. Talviuimapaikat tarkastetaan käyttöönoton yhteydessä ja sen jälkeen vain terveyshaittaepäilyjen perusteella. Leirikeskusten tai vastaavien yhteydessä olevat uimarannat tarkastetaan kohteen tarkastuksen yhteydessä neljän vuoden välein.

Tarkastuksilla todennetaan lainsäädännön määräysten noudattaminen, toiminnan hygienian ja omavalvonnan toimivuus. Yhteensä uimarantojen tarkastuksia tehdään 27 kpl vuoden aikana. Tarkastustehyettä voidaan lisätä kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella, johon vaikuttaa mm. edellisen vuoden uimaveden laatutulokset ja tarkastushavainnot kohteessa.

Uimakauden uimarantaluettelo ja näytteenottoviikot vahvistetaan vuosittain huhtikuun aikana, sen jälkeen, kun alueen asukkailla on ollut mahdollisuus ehdottaa muutoksia luetteloon. Uimarantavesinäytteitä otetaan vuoden aikana yhteensä 142 kpl. Uimarantavesinäytteenoton yhteydessä arvioidaan silmäämääräisesti uimarannan lähiympäristö, uimarannasta asiakkaalle annettavat tiedot sekä uimaveden laatu aistinvaraisesti, esimerkiksi sinilevätilanne. EU-uimarantojen laatuluokitukset lasketaan syksyllä neljän edellisen vuoden uimavesinäytteiden tulosten perusteella. EU-uimarantojen laatuluokitukset päivitetään vuosittain. Uimavesiprofilien päivitystiheys tapahtuu asetuksen 177/2008 liitteen IV mukaisesti.

Uimahallit, kylpylät, maauimalat sekä muut uima-altaat

Uimahallit, kylpylät, maauimalat sekä pienet yleiset altaat tarkastetaan kahden vuoden välein tai muun toiminnan yhteydessä olevat altaat kohteen tarkastuksen yhteydessä. Tarkastuksilla todennetaan lainsäädännön noudattaminen, toiminnan hygienian ja omavalvonnan toimivuus. Tarkastustiheyttä voidaan lisätä kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella, johon vaikuttaa mm. edellisen vuoden uimaveden laatutulokset ja tarkastushavainnot kohteessa. Allasvesinäytteitä otetaan vuoden aikana yhteensä noin 188 kpl. Uima-allasvesiä varten laaditaan valvontatutkimusohjelmat, joissa näytteenottotiheys määräytyy muun muassa käyttäjien lukumäärän ja uimaveden omavalvonnan tason mukaan. Valvontatutkimusohjelmat tarkastetaan ja päivitetään vähintään viiden vuoden välein. Vuonna 2026 päivitetään yhteensä 5 valvontatutkimusohjelmaa.

Tarkastuksia tehtäessä käytetään apuna Valviran ohjeita ja Vati-tietojärjestelmän tarkastuslomakkeita. Uimavesitutkimustuloksia seurataan ja niiden avulla varmistetaan, että uimavesi täyttää STM:n asetuksen 315/2002, 177/2008 ja 354/2008 vaatimukset. Terveydensuojeluviranomaisen tulee arvioida, aiheutuuko mahdollisista laatuvaatimuspoikkeamista terveyshaittaa ja ryhtyä sen perusteella toimenpiteisiin. Terveydensuojelulain nojalla säännöllisesti valvottavat kohteet ja tavoitteelliset tarkastustiheydet sekä näytteenottotiheydet on esitetty liitteessä 7.

4.6 Asuntojen ja ilmoitusvelvollisten oleskeluhuoneistojen valvonta

Valvonnan tavoitteena on ehkäistä ja poistaa asunnoissa ja oleskeluhuoneistoissa esiintyviä, terveyshaittaa aiheuttavia altisteita. Terveydensuojelulaissa tarkoitetaan terveyshaitalla ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä.

4.6.1 Kunnan tehtävät asuntojen ja oleskelutilojen valvonnassa

- rekisteröi ilmoituksen perusteella majoitustoimintaan tarkoitetun tilan, yleisölle avoimen liikuntatilan, päiväkotitilan, oppilaitoksen tai opetuksen järjestämiseen tarkoitetun tilan sekä jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön tilat (TsL 13 §)
- valvoo terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö sekä toteuttaa säännöllistä valvontaa (TsL 6 §)
- kiinnittää valvonnassaan huomiota siihen (TsA 15 §)
 - aiheutuuko maaperän saastumisesta tai muusta siihen verrattavasta syystä terveyshaittaa rakennuksessa tai sen läheisyydessä oleskeleville
 - onko kylmänä vuodenaikana asumiseen tai oleskeluun käytettävien tilojen lämmitys järjestetty tarkoituksenmukaisesti
 - onko rakennus käyttötarkoitus huomioon ottaen riittävän tiivis ja onko siinä riittävä lämmöneristys

- täyttääkö rakennus fysikaalisten, kemiallisten ja biologisten tekijöiden osalta terveydensuojelulain nojalla annetut määräykset ja ohjearvot
 - onko rakennuksessa riittävä ilmanvaihto ottaen huomioon siellä olevien ihmisten määrä ja harjoitettava toiminta
- käsittelee ilman aiheutonta viivytystä vireille tulleet terveyshaittaepäilyt asunnoissa tai oleskelutiloissa (Hallintolaki 23 §)

4.6.2 Asumisterveysvalvonnan ja oleskeluhuoneistojen valvonnan painopisteet ja valvonnan toteutus

- Tarkastetaan hoivalaitosten / tehostetun palveluasumisen sekä koulujen ja päiväkotien oma- ja valvontasuunnitelmien riittävyys ja toimivuus hellehaittojen ja sisäympäristöaltisteiden näkökulmasta
- Mitataan erityisesti kesäkaudella päiväkotien sekä hoivalaitosten / tehostetun palveluasumisen lämpötiloja sekä päiväkotien leikkipihojen varjopaikkojen riittävyyttä.
- Pyritään tiivistämään yhteistyötä kuntien/kaupunkien tiloista vastaavien tahojen ja käyttäjien kanssa ja Osallistutaan kuntien sisäilmatyöryhmiin.
- Tehdään kiinteää yhteistyötä rakennusvalvontaviranomaisten kanssa erityisesti terveydensuojelulain nojalla ilmoitusvelvollisten huoneistojen ohjauksessa sekä home- ja kosteusvaurioiden korjausrakentamisessa.

Tarkastuksilla sovellettavat ohjeet

- Huoneistojen vähimmäisvaatimukset, sisäinen ohje
- Valviran ohje terveydensuojelulain 13 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden soveltamisesta
- Olosuhdevalvontaan, terveyshaitan ennaltaehkäisemiseen sekä selvittämiseen sovelletaan Valviran ohjetta 12/2018.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen opas: Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos - Opas ympäristön ja yhteisön monialaiseen tarkastamiseen.
- Asumisterveysasetus ja sitä tarkentava soveltamisohje 8/2016

Ilmoituskäsittely

Ilmoitukset käsitellään ensi tilassa. Huoneistojen käyttöönottoa koskevia ilmoituksia arvioidaan tulevan vuoden aikana noin 50 kpl. Ilmoituksen tekijälle annetaan todistus ilmoitusten vastaanotosta ja toiminnan rekisteröimisestä säännöllisesti valvottavaksi kohteeksi, kun kaikki terveyshaitan arvioimiseksi välttämättömät selvitykset on vastaanotettu. Ilmoituksen käsittelijä arvioi selvitysten perusteella, voiko toimintaan liittyä terveyshaittoja, onko toiminnanharjoittaja tunnistanut toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seuraako hän omavalvonnassaan näihin riskeihin vaikuttavia tekijöitä. Ilmoituskäsittelyssä arvioidaan terveyshaittojen ennaltaehkäisyn tarvetta tiloja käyttävien erityisryhmien (lapset, nuoret, vammaiset, vanhukset) erityistarpeet huomioon ottaen (esim. käymälöiden soveltuvuus / esteettömyys). Ilmoituskäsittelyn yhteydessä voidaan antaa ehtoja tai määräyksiä terveyshaitan ehkäisemiseksi. Ilmoituskäsittelijä huolehtii terveyshaitalle mahdollisesti altistuvien asianosaisten kuulemisesta ennen korjausmääräystä tai asian muuta ratkaisemista.

Majoitushuoneistoa koskevasta ilmoituksesta sekä mahdollisesta tarkastuskäynnistä tällaiseen huoneistoon ilmoitetaan sen kihlakunnan poliisilaitokselle, jonka toimialueella huoneisto sijaitsee, sekä alueen pelastusviranomaiselle. Poliisi- ja pelastusviranomaisilla on oikeus olla läsnä tarkastuksella.

Säännöllinen valvonta

Terveysuojelulain nojalla säännöllisesti valvottavat kohteet ja tavoitteelliset tarkastus- ja näytteenottotiheydet on esitetty liitteessä 7. Näytteenotto Terveysuojelulain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisista erityisiä hygieenisia olosuhteita edellyttävistä huoneistoista on kuvattu liitteessä 5.

Kotirauhan piirissä oleviin ilmoitusvelvollisiin huoneistoihin ei tehdä säännöllisiä valvontakäyntejä, mutta valvontaa toteutetaan etätarkastuksina ja arvioimalla kohteen omavalvonnan toimivuutta. Pienimuotoisen majoitustoiminnan tilat tarkastetaan vain, jos on aihetta epäillä terveyshaittaa tai laiminlyöntejä tai on muutoin erityinen syy. Pienimuotoista majoitustoimintaa on mm. majoittumiseen tarjottu kalustettu huoneisto, loma-asunto tai tila (kohderyhmät: aamiaismajoitus, majoitus maatilamatkailun yhteydessä, asuntolat, yömajat, muu loma-asuntojen ammattimainen tarjoaminen ja muu majoitus muutettu tarkastustiheys).

Oleskeluhuoneistojen tarkastuksia on suunniteltu tehtävän yhteensä noin 140 kpl. Rekisteröinnin jälkeen ensimmäinen tarkastus tehdään puolen vuoden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta ja sen jälkeen valvontasuunnitelman mukaisesti 3–5 vuoden välein. Ne kohteet, joihin arvioidaan liittyvän merkittäviä riskitekijöitä terveyshaittojen osalta, pyritään kuitenkin tarkastamaan pikaisesti, viimeistään kolmen kuukauden sisällä ilmoituksen vastaanottamisesta.

Koulujen ja sosiaalialan kohteiden tarkastukset toteutetaan ensisijaisesti monialaisina tarkastuksina. Tarkastuksen kesto pyritään lyhentämään sujuvoittamalla tarkastuksia yhteistyössä muiden osallistujien kanssa. Tavoitteena on, että tarkastukset toteutuvat valtakunnallisten suositusten mukaisella tiheydellä.

Oleskeluhuoneistojen tarkastuksilla kiinnitetään huomiota:

- tilojen ja toiminnan sekä ilmoituksen vastaavuuteen ja ilmoituksen perusteella tunnistettuihin erityisten terveyshaittariskien hallintaan (ensimmäinen valvontatarkastus huoneiston käyttöönoton jälkeen)
- sisäilman laatuun ja radonmittausten tuloksiin sekä sisätilojen lämpö- ja ääniolosuhteisiin
- siivouksen laatuun ja erityisesti kosteiden tilojen hygieniaan
- sisä rakenteiden kuntoon
- kiinteistön vesijohtoveden lämpötilaan
- toimintaan ja rakennukseen liittyvien erityisten riskitekijöiden hallintaan (omavalvonnan riittävyys ja toimivuus) – erityistä huomiota kiinnitetään ilmanvaihdon riittävyyteen tartuntatautien ennaltaehkäisemisen näkökulmasta sekä helteistä aiheutuvaan ylikuumenemiseen herkille asiakasryhmille tarkoitetuissa tiloissa
- kiinteistöjen ylläpidon riittävyyteen ja kiinteistöhuollon suunnitelmallisuuteen
- tupakointikieltojen noudattamiseen päiväkotien sekä alle 18-vuotiaille tarkoitettujen oppilaitosten ja sosiaalialan laitosten sisä- ja ulkotiloissa

Tarkastuksen yhteydessä tehtävien mittausten avulla arvioidaan ilmanvaihdon riittävyyttä, laajan kiinteistön verkostoveden lämpötilaa sekä huoneiston terveydellisiä olosuhteita. Kosteista tiloista voidaan ottaa puhtausnäytteitä sellaisista pinnoista, jotka joutuvat suoraan kosketuksiin paljaan ihon kanssa ja kiinteistön vesijohtoverkostosta voidaan ottaa näytteitä *Legionella*-tutkimuksiin, mikäli kuumien veden lämpötila ei ole riittävän korkea tai kylmän veden lämpötila riittävän matala. Mikäli tarkastuksen yhteydessä tai muutoin herää epäily terveyshaittaa aiheuttavasta olosuhteesta, voidaan lisäksi ottaa muita näytteitä harkinnan mukaan tai edellyttää toiminnanharjoittajalta tarpeellisten selvitysten ja tutkimusten tekemistä.

Yksityisasunnot

Asuntoja valvotaan ainoastaan terveyshaittaepäilyn perusteella:

- jos asukas epäilee terveyshaittaa eikä kiinteistön omistaja selvitä ja korjaa terveyshaittaa
- jos viranomaisen epäily terveyshaitasta herää

Terveystarkastaja tarkastaa asunnon aistinvaraisin ja pintaa rikkomattomin menetelmin. Asunto tarkastetaan asukkaan tahdon vastaisesti vain, jos asunnosta epäillään aiheutuvan vakavaa terveyshaittaa naapureille tai asunnossa asuville suojelun tarpeessa oleville henkilöille (alaikäiset ja muut vajaavaltaiset, toisen henkilön jatkuvaa apua tarvitsevat henkilöt). Esihenkilö määrää tällöin terveystarkastajan tekemään asunnontarkastuksen.

Tavoitteena on tehdä asuntojen tarkastukset kahden kuukauden sisällä pyynnön vastaanottamisesta vireille tulo -järjestyksessä. Saman kiinteistön asunnot kuitenkin tarkastetaan edellä mainitusta poiketen samalla käynnillä. Asuntojen omistajille / taloyhtiöille annetaan jo odotusaikana tarvittavaa ohjeistusta terveyshaittojen omatoimiseksi selvittämiseksi ja poistamiseksi.

Hallintomenettely asuntojen ja oleskelutilojen terveyshaittaepäilyissä toteutetaan kevennetysti, jotta olemassa olevat resurssit voidaan käyttää täysimääräisesti tarkastustoimintaan: Päätös asian käsittelyn päättämisestä, kun terveyshaittaa ei ole todettu, annetaan vain asiakkaan pyynnöstä. Terveystarkastajat informoivat asiakkaita menettelystä tarkastusten yhteydessä sekä tarkastuspöytäkirjassa.

Terveyshaittaepäilyt muissa oleskeluhuoneistoissa

Eräissä oleskelutiloissa terveydensuojeluviranomainen on toissijainen valvontaviranomainen. Ensisijaisia valvontaviranomaisia seuraavien oleskelutilojen terveyshaittaepäilyissä ovat:

- työsuojeluviranomainen valvoo työntekijöiden työolosuhteita työpaikoilla (Työturvallisuuslaki 738/2002)
- Lupa- ja valvontavirasto valvoo terveydenhuollon toimipisteiden tilojen asianmukaisuutta ja terveydellisiä olosuhteita (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta 741/2023)

4.7 Muiden terveydensuojelulain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisten huoneistojen ja vastaavien valvonta

Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten huoneistojen valvonnan tavoitteena on ennaltaehkäistä huoneistossa tai vastaavassa tapahtuvasta toiminnasta aiheutuvia terveyshaittoja samassa rakennuksessa tai samalla asuinalueella asuville henkilöille sekä asianomaisessa huoneistossa palveluita saaville asiakkaille silloin, kun kysymyksessä on erityisiä hygieenisiä olosuhteita edellyttävä toiminta.

4.7.1 Kunnan tehtävät erityistä hygieniää edellyttävien toimintojen valvonnassa

- rekisteröi yleiseen käyttöön tarkoitetun saunan, solariumliikkeen, tatuointiliikkeen, erityistä hygieniää edellyttävän kauneushoitolan ja ihoa rikkovan toiminnan sekä sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa (TsL 13 §).
- valvoo terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö sekä toteuttaa säännöllistä valvontaa (TsL 6 §)

4.7.2 Erityistä hygieniää edellyttävien toimintojen valvonnan painopisteet ja valvonnan toteutus

Ilmoitukset

Käsiteltävien ilmoitusten määrän arvioidaan olevan noin 20 kpl. Ilmoituksen tekijälle annetaan todistus ilmoitusten vastaanotosta ja toiminnan rekisteröimisestä säännöllisesti valvottavaksi kohteeksi, kun kaikki terveyshaitan arvioimiseksi välttämättömät selvitykset on vastaanotettu. Ilmoituksen käsittelijä arvioi selvitysten perusteella, voiko toimintaan liittyä terveyshaittoja ja huolehtii terveyshaitalle mahdollisesti altistuvien asianosaisten kuulemisesta.

Säännöllinen valvonta

Valtakunnallisessa terveydensuojelulain valvontaohjelmassa on määritelty säännöllisesti valvottaviksi ilmoitusta edellyttävät kohteet. Kotirauhan piirissä oleviin ilmoitusvelvollisiin kohteisiin ei tehdä säännöllisiä tarkastuskäyntejä, mutta etätarkastuksin valvotaan mm. omavalvonnan toimivuutta.

Terveydensuojelulain nojalla säännöllisesti valvottavat kohteet ja tavoitteelliset tarkastustiheydet on esitetty liitteessä 8. Tavoitteena on noin 25 tarkastusta vuoden aikana. Uudet, rekisteröidyt kohteet tarkastetaan ensimmäisen kerran puolen vuoden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Ne kohteet, joihin arvioidaan liittyvän merkittäviä riskitekijöitä terveyshaittojen osalta, pyritään kuitenkin tarkastamaan jo kuukauden sisällä ilmoituksen vastaanottamisesta.

Hygienianäytteitä otetaan valvonnan yhteydessä tarvittaessa kosteiden tilojen pinnoista sekä ihon käsitteilyyn ja vastaaviin tehtäviin käytettävistä työvälineistä, jotka ovat kosketuksissa paljaan ihon kanssa. Tutkittavat analyysit Terveydensuojelulain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisista erityisiä hygienisiä olosuhteita edellyttävistä huoneistoista on kuvattu liitteessä 6. Terveydensuojelulain nojalla säännöllisesti valvottavat kohteet ja tavoitteelliset tarkastus- ja näytteenottotiheydet on esitetty liitteessä 7. Näytteenotto Terveydensuojelulain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisista erityisiä hygienisiä olosuhteita edellyttävistä huoneistoista on kuvattu liitteessä 5.

Tarkastuksilla kiinnitetään huomiota:

- sisäilmaan
- siivouksen laatuun
- kosteiden tilojen ja erityisesti rikkoutuneen ihon kanssa kosketuksissa olevien pintojen ja välineiden hygieniään
- sisärakenteiden kuntoon
- kiinteistön vesijohtoveteen sekä toimintaan liittyvien erityisten riskitekijöiden hallintaan (omavalvonnan riittävyys ja toimivuus)
 - Huoneiston käyttöönoton jälkeen tehtävässä ensimmäisessä valvontatarkastuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti tilojen ja toiminnan sekä ilmoituksen vastaavuuteen sekä ilmoituksen perusteella tunnistettujen erityisten terveyshaittariskien hallintaan kohteessa

Muuhun suunnitelmalliseen valvontaan sisältyy lisäksi rutiinimittauksia, joilla selvitetään ilmanvaihdon riittävyyttä, laajan kiinteistön verkostoveden lämpötilaa sekä muita terveydellisiä olosuhteita. Lisäksi valvonnan yhteydessä voidaan ottaa puhtausnäytteitä kosteista tiloista sellaisista pinnoista, jotka joutuvat suoraan kosketuksiin paljaan ihon kanssa sekä näytteitä kiinteistön vesijohtoverkostosta *Legionella*-tutkimuksiin, mikäli kuumen veden lämpötila ei ole riittävän korkea tai kylmän veden lämpötila riittävän matala. Mikäli tarkastuksen yhteydessä tai muutoin herää epäily terveyshaittaa aiheuttavasta olosuhteesta, voidaan lisäksi ottaa muita näytteitä harkinnan mukaan.

4.8 Elinympäristön terveellisuuden valvonta

Terveydensuojelulain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisun 'Terveyden edistämisen laatusuositus' mukaan terveyttä edistävä ympäristö on esteetön, turvallinen, viihtyisä, virikkeinen ja sosiaalista hyvinvointia edistävä.

4.8.1 Kunnan tehtävät elinympäristön terveellisuuden valvonnassa

- edistää ja valvoo terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö (TsL 6 §)
- tiedottaa terveydensuojelusta ja järjestää terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa (TsL 6 §)
- antaa huoneiston tai laitoksen tai sellaisen toiminnan, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa, käyttöönottoa koskevan ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta sekä käsittelee ilmoituksen ja tekee tarvittaessa tarkastuksen (TsL 15 §, liite)
- antaa tiedon ilmoituksesta sijaintipaikkakunnan rakennusvalvontaviranomaiselle (TsL 15 §)
- kuulee tarpeellisessa laajuudessa toiminnan vaikutuspiirissä olevia, jos ilmoitettu toiminta voi vaikuttaa elinympäristöön ja päättää tarvittaessa terveyshaitan poistamisesta tai ehkäisemisestä (TsL 15 §)
- huolehtii terveydensuojelulain soveltamisalaan liittyvien Euroopan yhteisön asetusten noudattamisen valvonnasta sekä Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten mukaisien ulkomaanliikenteen satamien ja alusten valvonnasta sekä ulkomaanliikenteen aluksille tarkoitettujen saniteettitodistusten myöntämisestä (TsL 6 §).
- myöntää luvan ruumiin kansainväliselle kuljettamiselle Euroopan yhteisön alueella (Asetus ruumiiden kuljettamista koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta 13/1989 3 §) sekä käsittelee haudatun ruumiin siirtämistä koskevan hakemuksen (TsA 42 §)
- varautuu ennakolta yhteistoiminnassa muiden viranomaisten ja laitosten onnettomuuksien tai vastaavien tilanteiden (häiriötilanteet) aiheuttamien terveyshaittojen ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja poistamiseksi tarvittaviin valmius- ja varotoimenpiteisiin (TsL 8 §).

Valvonnassa käytettävät ohjeet

- WHO:n alusten tarkastusta ja saniteettitodistusten myöntämistä koskevaa käsikirjaa ja Valviran asiaa koskeva kansallinen soveltamisohje

4.8.2 Painopisteet ja valvonnan toteutus

Ilmoitukset ja hakemukset

Ilmoitukset mahdollista terveyshaittaa elinympäristöön aiheuttavasta toiminnasta käsitellään 30 vuorokauden kuluessa vireilletulosta. Jos toiminta voi vaikuttaa elinympäristöön tarkastus tehdään mahdollisimman pian, viimeistään 3 kuukauden kuluessa ilmoituksesta. Hakemukset ja terveyshaitan ehkäisemiseksi tarvittavat määräykset pyritään tekemään 90 vrk kuluessa.

Säännöllinen valvonta

Valvontaa kohdennetaan sellaisiin, asuinrakennuksessa tai asuinalueella sijaitseviin, elinympäristöön vaikuttaviin työhuoneisiin ja toimintoihin, joille on annettu ehtoja tai määräyksiä. Suunnitelman mukaiset tarkastukset voidaan kohdentaa myös sellaisiin kohteisiin, joissa asiakasvalitusten tai muiden syiden perusteella herää epäily terveyshaitasta.

Maankäytön suunnittelu, kaavoitus, ympäristölupien käsittely

Ympäristöterveydenhuolto osallistuu Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemien Terveyden edistämisen laatusuositusten mukaisesti maankäytön suunnitteluun ja kaavoitukseen sekä ympäristölupien käsittelyyn. Uusien alueiden ja toimintojen suunnitteluun pyritään vaikuttamaan lausunnoilla siten, että pystytään ehkäisemään ennalta terveyshaittoja sekä edistämään terveellistä asuin- ja elinympäristöä.

Ympäristöön vaikuttavan toiminnan valvonnassa toimitaan yhteistyössä alueellisen ja paikallisten ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa. Terveystoimintasuojeluviranomainen toimii lausunnon antajana asioissa, joissa ympäristönsuojeluviranomaisella on lupaviranomaisena tai muun lainsäädännön perusteella valta antaa toimintaa koskevia määräyksiä myös terveyshaittojen ennaltaehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tällaisia ovat esimerkiksi ympäristölupavelvollinen toiminta sekä jätteiden tai jätevesien käsittelyyn liittyvät laiminlyönnit. Muiden elinympäristön terveyshaittojen osalta ympäristöterveydenhuolto toimii vastuuviranomaisena.

Laivojen saniteettitarkastukset

Porvoon ympäristöterveydenhuolto tekee kansainvälisen terveyssäännösten (IHR) edellyttämiä laivojen saniteettitarkastuksia Loviisan ja Porvoon satamissa (Porvoo, Kilpilahti, Loviisan Valko sekä Tolkkinen) virka-aikana ja mahdollisuuksien mukaan myös virka-ajan ulkopuolella. Tarkastuksia on arvioilta 70 kpl vuodessa. Tarkastuksissa noudatetaan WHO:n tarkastusohjeistoa. Tarkastukset ja niiden havainnot kirjataan Euroopan yhteisön laivatarkastustietokantaan (EUSIS).

Valvonnassa painotetaan seuraavia osa-alueita:

- Ruoan varastointi ja valmistustilojen hygienia
- Aluksella käytettävän veden laatu ja lämpötila (mm. Legionella-riski)
- Aluksen sairaaltilojen käyttö ja hygienia
- Jätteiden oikea käsittely, varastointi ja hävittäminen (elintarvike- ja terveydenhuollon jätteiden välityksellä leviävien tautien torjunta mm. sikarutto)

Vuoden 2026 aikana tarkastetaan kansainvälistä laiva- ja rahtiliikennettä palvelevat satamat Kilpilahti ja Tolkkinen. Tarkastusten yhteydessä käydään läpi mm. varautumissuunnitelmat ja päivitetään yhteys/henkilötiedot. Lisäksi tarkastetaan vesijärjestelmät, joiden kautta toimitetaan aluksille talousvettä (välineistön huolto, hygienia ja säilytys). Erityishuomiota kiinnitetään jätehuoltojärjestelyihin ja miten on varauduttu tarttuvien eläintautien ehkäisyyn ja torjuntaan. Tarkastukset on suunniteltu tehtäväksi yhdessä Lupa- ja valvontaviraston työsuojeluyksikön kanssa.

4.8.3 Terveyshaittaepäilyt ja häiriötilanteet

Ympäristöterveydenhuolto arvioi pyynnöstä ympäristöön vaikuttavaan toimintaan liittyvät terveyshaitat asunnoissa ja lisäksi asuntojen ulkoalueilla silloin, kun terveyshaitan epäillään liittyvän maaperän saastumiseen, haittaeläimiin tai elinympäristön saastumiseen terveydelle haitallisilla mikrobeilla. Ympäristöterveydenhuolto voi käyttää hallinnollisia pakkotoimia terveyshaitan poistamiseksi silloin, kun haitan aiheuttaja ei ole rekisteröinti-, ilmoitus- tai lupavelvollinen ympäristönsuojelulain nojalla.

Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa on ohjeistus eräiden elinympäristöön liittyvien häiriötilanteiden hoitoon. Toimintakortit on laadittu säteily- ja kemikaalionnettomuuden sekä ulkomaanliikenteen aluksella esiintyvän tartuntatautilitilanteen varalle.

Ympäristöterveydenhuolto osallistuu tarvittaessa Sosiaali- ja terveysministeriön, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviranomaisen (Valvira) sekä Lupa- ja valvontaviraston johdolla terveyshaittojen ehkäisemisen vuoksi kiireellisiin, valtakunnallisiin valvontahankkeisiin.

4.9 Tupakkalain sekä lääkelain valvonta

Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myynnin valvonnan tarkoituksena on ylläpitää ja edistää lääkkeiksi luettavien valmisteiden käytön turvallisuutta sekä tarkoituksenmukaista lääkkeiden käyttöä. Lääkelain (395/1987) tarkoituksena on myös varmistaa näiden valmisteiden asianmukainen saatavuus maassa.

4.9.1 Kunnan tehtävät tupakka- ja lääkelain valvonnassa

- valvoo alueellaan tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myyntiä ja muuta luovuttamista sekä omavalvontaa koskevien säännösten noudattamista, tupakkalaissa säädettyjen markkinointi- ja esilläpitokieltoja koskevien säännösten noudattamista sekä tupakointikieltoja ja -rajoituksia koskevien säännösten noudattamista (TupL 8 §)
- myöntää tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntiluvan, jos täysi-ikäinen hakija esittää hyväksyttävän omavalvontasuunnitelman, toiminta on lainmukaista ja myyntipaikka on kunnan valvottavissa eikä esteitä luvan myöntämiselle ole (TupL 45 §)
- käsittelee saamansa ilmoitukset tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden tukkumyynnistä sekä em. tuotteiden vähittäismyyntiä koskevien lupa- ja ilmoitustietojen muutoksista sekä myynnin lopettamisesta (TupL 48, 49 ja
- toimittaa vastaanottoilmoituksen tukkumyyntiä sekä luvan saaneessa tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikassa tapahtuvaa nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyyntiä koskevasta ilmoituksesta (TupL 48 ja 50 §)
- ilmoittaa Lupa- ja valvontavirastolle tukkumyynti-ilmoituksesta sekä tupakkalain mukaisen luvan myöntämisestä ja peruuttamisesta, lupaa koskevista muutoksista, myyntirikkomuksista sekä myynnin lopettamisesta (49 ja 50 §)
- kieltää säännösten tai antamansa määräyksen vastaisen toiminnan tai määrää korjaamaan toiminnan lain mukaiseksi ja tarvittaessa peruuttaa vähittäismyyntiluvan, jos myyntiluvan harjoittaja harjoittaa myyntiä tupakkalain vastaisesti. (TupL 97 §)
- ylläpitää tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäis- ja tukkumyyntiä harjoittavien elinkeinonharjoittajien rekisteriä yhdessä Lupa- ja valvontaviraston kanssa (TupL 95 §)
- määrää tupakointikiellon hakemusten perusteella asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin (TupL 79 §)
- myöntää kirjallisesta hakemuksesta luvan nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiin tupakkaa myyvässä vähittäiskaupassa, kioskillä ja huoltoasemalla, jos hakijalla on edellytykset säilyttää ja myydä nikotiinikorvaushoitovalmisteita lain mukaisesti (LääkeL 54a §)
- ilmoittaa luvan myöntämisestä ja myynnin lopettamisesta Lääkealan turvallisuus- ja kehittämisselitykselle (LääkeL 54a §)

- ilmoittaa luvan myöntämisestä ja myynnin lopettamisesta Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuslainsäädännön (LääkeL 54a §)
- valvoo omasta aloitteestaan ja tehtyjen ilmoitusten perusteella nikotiinikorvaushoitovalmisteiden varastointi- ja myyntipaikkoja sekä nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiä (LääkeL 54c §)
- kieltää lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisen toiminnan sekä asettaa määräajan, jonka kuluessa säännösten vastainen toiminta on lopetettava (LääkeL 54c §)
- peruuttaa myyntiluvan määräajaksi tai kokonaan, jos säännösten vastaista toimintaa ei ole kiellosta huolimatta määräajassa lopetettu pysyvästi (LääkeL 54c §)

4.9.2 Valvonnan painopisteet ja toteutus

Taustatietoa

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö ja hankintatavat nuorilla (THL:n tutkimus 35/2025) mukaan yhtä tai useampaa tupakka- tai nikotiinituotetta vähintään kerran käyttäneiden osuus ei pääsääntöisesti ole pienentynyt viime vuosina. Kielteistä kehitystä selittää erityisesti sähkösavukkeiden käytön yleistymisen vuodesta 2021 sekä nikotiinipussien käytön yleistymisen vuodesta 2023. Nikotiinipussit nousivat vuonna 2025 yleisimmin päivittäin käytetyksi tuotteeksi kaikissa muissa ryhmissä paitsi perusopetuksen 8.- ja 9. -luokkalaisilla tytöillä, joilla yleisimpänä pysyivät sähkösavukkeet. Alaikäiset hankkivat tupakka- ja nikotiinituotteet yleensä kavereiden tai sisarusten välityksellä ja sosiaalisen median kanavat muodostavat myös merkittävän hankintalähteen.

Painopisteet

- tarkastetaan tupakointikieltoa osoittavien opasteiden näkyvillä olo erityisesti lasten ja nuorten tiloissa ja heille tarkoitetuilla piha-alueilla
- tarkastetaan pääasiassa alle 18-vuotiaille oppilaille tarkoitettujen oppilaitosten, harrastus- ja kerhotoimintajärjestöjen ja muiden alle 18-vuotiaiden suosimien paikkojen läheisyydessä sijaitsevat tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntipaikat
- valvotaan savuttomien nikotiinituotteiden myyntitoiminnan ilmoituksen mukaisuutta sekä luodaan käytänteitä tupakkalain päivityksen yhteydessä tulneiden ja savuttomia nikotiinituotteita koskevien muutosten valvontaan
- osallistutaan ehkäisevän päihdetyön työryhmiin kutsuttaessa
- toimeenpannaan tupakoinnin loppumiseen tähtäävää taksapolitiikkaa perimällä myyntipaikoilta suurin lain mahdollistama maksu
- Paikallista toimintaa tupakoinnin lopettamiseksi ei ole Porvoon kaupungin hallintosäännössä delegoitu ympäristöterveysjaostolle, jotta kaupungin ja kunnanhallituksilla olisi toimivalta päättää tupakkalakia tiukemmista rajoituksista kuntien hallitsemilla alueilla. Valvontaviranomainen ei voi edellyttää lain vähimmäisvaatimusta tiukempia tupakointikieltoja.

Hakemusten ja ilmoitusten sekä valitusten käsittely

Tupakkalain alaisten tuotteiden ja nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiin sekä tupakointikieltojen rikkomiseen liittyvät valitukset tutkitaan ensi tilassa. Vähittäismyyntilupaa ja tukkumyyntiä koskevat il-

moitukset käsitellään viivytyksettä. Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden lupahakemukset sekä asuinyhteisöjen tupakointikieltoa koskevat hakemukset käsitellään 90 vuorokauden sisällä.

Kunnan on ilmoitettava nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiluvan myöntämisestä ja myynnin lopettamisesta Lääkelaitokselle.

Säännöllinen valvonta

Myyntipaikat ja varastot tarkastetaan elintarvikevalvonnan tarkastusten yhteydessä. Erikoisliikkeitä, jotka myyvät lähes yksinomaan tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita on valvonta-alueella 1 kpl vuonna 2025. Nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntipaikat tarkastetaan tupakan myyntipaikkojen tarkastusten yhteydessä.

Myyntipaikoissa tarkastetaan tupakkatuotteiden myyntijärjestelyiden lisäksi tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljittelmien esillepanon mahdollista mainonnallisuutta ja tupakkapakkauksien lainmukaisuutta. Tarkastusten yhteydessä pyritään lisäksi selvittämään, myydäänkö kohteessa lainvastaisesti suunnuksia.

Tupakkatuotteiden mainonta- ja myynninedistämiskiellon noudattamista seurataan paikallislehdistä sekä kotitalouksiin jaettavista julkaisuista. Mikäli on ilmeistä, että myynninedistämistoimenpide on suunnattu ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella laajemmalle alueelle, siirretään asian käsittely ja pakkotoimien käyttö Valviran hoidettavaksi.

Esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sekä päiväkotien ja muiden lasten käyttöön tarkoitettujen sisä- ja ulkotilojen sekä EU-uimarantojen tarkastukset tupakointikieltojen toteutumisen valvomiseksi tehdään terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten yhteydessä. Leikkikentillä valvontaa toteutetaan pääsääntöisesti valitusten perusteella. Hotellien ja muiden majoitushuoneistojen tupakointitilat sekä majoitushuoneiden määrä, joissa tupakointi on sallittu, tarkastetaan myös aina terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten yhteydessä. Tarkastuksella kiinnitetään huomiota tupakointikieltoalueiden merkintään.

Muiden kohteiden tupakointikieltojen valvonnassa tukeudutaan pääsääntöisesti työsuojeluviranomaisien, poliisin sekä turvallisuus- ja kemikaaliviraston suorittamaan valvontaan. Näissä kohteissa tarkastuksia voidaan kuitenkin tehdä, jos asiakasvalituksen tai toisen viranomaisen ilmoituksen perusteella arvioidaan tupakansavulle altistumisriskin kohonneen. Yleisötilaisuuksia voidaan tarkastaa myös elintarvikevalvonnan ohella tai jos epäillään tupakointijärjestelyissä lainvastaisuuksia. Lainvastaisuuksien valvonnassa tukeudutaan poliisin valvontaan. Järjestäjille annetaan tilaisuuden suunnittelun yhteydessä aktiivisesti ohjeita tupakointijärjestelyjä koskevista vaatimuksista.

Kunnan tupakkavalvontaviranomaisen tulee ilmoittaa alkoholilain (1143/1994) mukaiselle lupaviranomaiselle tupakointitilaa koskevien säännösten rikkomisesta ja rakennusvalvontaviranomaiselle tupakointitilan rakentamista, kunnossapitoa tai korjaus- ja muutostyötä koskevien säännösten ja määräysten rikkomisesta. Lisäksi kunnan tupakkavalvontaviranomaisen on ilmoitettava työsuojeluviranomaiselle tupakkalain säännösten ja määräysten rikkomisesta työpaikalla.

Tarkastusten lukumäärätavoitteet on kuvattu liitteessä 6.

4.10 Säteilylain ja ympäristönsuojelulain nojalla terveydensuojeluviranomaisen tehtäväksi säädetty valvonta

Säteilylain tarkoituksena on terveyden suojeleminen säteilyn aiheuttamilta haitoilta.

4.10.1 Ympäristöterveydenhuollon tehtävät säteilylain ja ympäristönsuojelulain valvon- nassa

- valvoo talousveden radioaktiivisuuden ja asuntojen sekä muiden oleskelutilojen radonpitoisuuden viitearvojen noudattamista samoin kuin lain 146 §:n mukaisen säteilyaltistuksen selvitysvelvollisuuden toteutumista talousveden ja muiden oleskelutilojen osalta (Säteilylain (859/2018) 15 §) ja soveltaa valvonnassaan terveydensuojelulakia
- huolehtii solariumien tarkastamisesta (Säteilylaki 15 §)
- toimittaa tarkastuskertomuksen jäljennöksen tai vastaavat tiedot Säteilyturvakeskukselle (Sätl 174 §)
- valvoo ympäristönsuojelulain 17 luvun säännösten nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen 1187/2002 noudattamista (YsL 24 §)
- ilmoittaa asianomaiselle alueelliselle ympäristökeskukselle, jos kylmälaitteiden valvonnan yhteydessä todetaan, että asetuksen pätevyysvaatimuksia ei ole noudatettu sekä asianomaiselle alueelliselle ympäristökeskukselle tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos kylmälaitteiden vuositarkastusvelvollisuus on laiminlyönti. (Vna 1187/200110 §)

4.10.2 Painopisteet ja valvonnan toteuttaminen

Näytteenottajat tekevät solariumpalveluiden säteilylain mukaiset tarkastukset. Kylmälaitteiden tarkastukset toteutetaan mahdollisuuksien mukaan terveydensuojelulain nojalla tehtävien oleskeluhuoneistojen (esimerkiksi suuret majoitushuoneistot ja jäähallit) sekä elintarvikehuoneistojen valvontaan liittyvien näytteenottojen yhteydessä (suuret kylmälaitteet). Tavoitteena on tehdä 6 solariumlaitteen tarkastusta. Vuodelle 2026 ei suunnitella kylmälaitteiden tarkastuksia.

Säteilylain nojalla määritetyt kunnan tehtävät on otettu huomioon talousvettä ja oleskeluhuoneistoja koskevassa valvontasuunnitelmassa

Tarkastuksia tehtäessä käytetään apuna terveydensuojelun laatujärjestelmään sisältyviä ja säteilyturvakeskuksen tai Suomen ympäristökeskuksen laatimia lomakkeita ja ohjeita. Säteilylain ja ympäristönsuojelulain nojalla terveydensuojeluviranomaisen tehtäväksi säädettyyn valvontaan liittyvän tarkastuskertomuksen jäljennöksen tai vastaavat tiedot toimitetaan Säteilyturvakeskukselle.

Solarium-tarkastukset

Säteilylain 173 §:n nojalla kunnan terveydensuojeluviranomainen tarkastaa terveydensuojelulain mukaisen valvontansa yhteydessä seuraavat asiat:

1. solariumlaitteen sijoittaminen tai käytön estäminen siten, että alle 18-vuotias ei voi käyttää laitetta henkilökunnan sitä huomaamatta;
2. vastuuhenkilön läsnäolo;
3. käyttöohjeiden antaminen asiakkaalle;
4. solariumlaitteen ultraviolettisäteilyn aiheuttaman altistuksen vaaroja ja altistuksen rajoittamista koskevien tietojen näkyvä esillepää solariumlaitteen välittömässä läheisyydessä;
5. asiakkaan silmien suojaaminen;
6. solariumlaitteessa olevan ajastuksen säätö;

7. solariumlaitteen nimike ja tyyppi;
8. solariumlamppujen nimikkeet ja tyypit.

Kylmälaitteiden tarkastukset

Vähintään 3 kg otsonikerrokselle haitallisia kylmäaineita sisältävien laitteistojen valvonnassa tarkastetaan säännösten edellyttämän huoltopäiväkirjan olemassaolo, vuositarkastusten toteutuminen, vuositarkastuksen suorittaneen henkilön pätevyys sekä laitteen huoltotarran ajantasaisuus.

4.11 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Hyvinvoinnin valvonnan tavoitteena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta. Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.

4.11.1 Kunnan tehtävät eläinten hyvinvoinnin valvonnassa

Järjestäjän on huolehdittava eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa ja eläinten kuljetuksesta annetussa laissa näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä alueellisten ja valtakunnallisten valvontaa koskevien suunnitelmien mukaisesti.

Eläinlääkintähuollon Ruokavirastolle lähetettävät raportit

- eläinsuojeluvälön tarkastuskertomukset ja – päätökset

4.11.2 Painopisteet ja valvonnan toteutus

- Ilmoituksenvaraisten kohteiden valvonta: Tallitarkastukset – laaditaan ohjeistus riskien arviointia varten
- Ruuhkan purku ja vaikeiden tapausten hoitaminen
- Uuden valvontaeläinlääkäriviran täyttäminen

Uusi laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) astui voimaan 1.1.2024. Paikallisten eläinsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä hoidetaan, kohdellaan, käytetään ja kuljetetaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti. Kunnissa eläinsuojeluviranomaisia ovat kunnaneläinlääkärit (valvontaeläinlääkärit ja kaupungineläinlääkärit), terveystarkastajat ja poliisi. Virka-ajan ulkopuolella päivystävä kaupungineläinlääkäri-praktikko ja poliisi toimivat eläinsuojeluviranomaisina.

Epäilyyn perustuva eläinten hyvinvoinnin tarkastus

Valvontaeläinlääkärit vastaavat eläinten hyvinvoinnin valvonnasta. Kaupungineläinlääkäri-praktikot osallistuvat valvontaan vuoroviikoin siten, että kullakin viikolla yksi praktikko toimii valvontaeläinlääkärin työparina. Prosessikaaviot eläinsuojelutapausten hoitamiseen ja pakkokeinojen käyttöön löytyy laatu-järjestelmästä.

Eläinsuojeluilmoitukset vastaanotetaan pääsääntöisesti valvontaeläinlääkäreiden yhteiseen sähköpostiosoitteeseen tai puhelimitse, puhelinaika on arkisin klo 9–10. Epäilyyn perustuvat tarkastukset tehdään työsuojelusyistä työpareina. Valvontaeläinlääkärin työparina toimii pääsääntöisesti toinen valvontaeläinlääkäri tai kaupungineläinlääkäri-praktikko. Tarvittaessa valvontaeläinlääkäri voi pyytää virka-apua poliisilta tarkastuksen suorittamiseen.

Uusintatarkastukset ovat maksullisia kaikille ammattimaisille eläintenpitäjille (tuotantoeläintilat ja säännöllisen valvontaan kuuluvat eläintenpitäjät). Muille eläintenpitäjille uusintatarkastus on maksullinen vain, jos annettua päätöstä ei ole noudatettu. Ruokavirasto perii maksut eläintenpitäjiltä.

Valvontaeläinlääkärit toimittavat kaikki eläinten hyvinvointilain perusteella tehdyt päätökset poliisille tiedoksi. Tarvittaessa tehdään tutkintapyyntö poliisille rikostutkintaa varten. Valvontaeläinlääkärit tekevät tiivistä yhteistyötä paikallisten eläinsuojeluyhdistysten ja eläinhoitoloiden kanssa eläinten hyvinvointitehtävien hoidossa.

Ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta

Luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa on valvottava säännöllisesti. Tähän kuuluu ammattimainen seura- ja harrastuseläintenpito (esim. kotieläinpihat, eläinkaupat, pieneläinhoitolat, suuret kennelit ja ravi- tai ratsastustallit) sekä luonnonvaraisten lintujen ja nisäkkäiden tuotantotarhaus sekä riistanhoidollinen tarhaus.

Ruokaviraston ohjelman mukaan tavoitteena on tarkastaa toiminta vuosittain. Tavoitteesta voidaan poiketa, mikäli luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonnasta on tehty riskinarviointi Ruokaviraston hyväksymien riskinarviointiperusteiden mukaisesti. Porvoon ympäristöterveydenhuolto tarkastaa säännöllisen valvontaan kuuluvat pitopaikat 1-5 vuoden välein.

Eläinkuljetukset

Ruokavirasto myöntää eläinkuljettajaluvat sekä kuljetusvälineen hyväksymistodistukset henkilöille ja yrityksille, jotka kuljettavat eläimiä kaupallisen toiminnan yhteydessä. Ruokavirasto voi pyytää kunnan eläinlääkärin tarkastamaan kuljetusvälineen hyväksyntää varten.

Kunnaneläinlääkärit tekevät EU:n jäsenvaltioiden välisten sekä kolmansista maista ja kolmansiin maihin suoritettavien tiettyjen eläinlajien pitkien kuljetusten reittisuunnitelmiin liittyvät tarkastukset ja muut toimenpiteet.

4.12 Eläinten terveyden valvonta

Eläintauti- ja sivutuotevalvonnan tavoitteena on ehkäistä valvottavien tai torjuttavien eläintautien sekä eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien (zoonoosit) leviämistä.

4.12.1 Kunnan tehtävät eläinten terveyden valvonnassa

Järjestäjän on huolehdittava eläintautilaissa, eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa, eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä alueellisten ja valtakunnallisten valvontaa koskevien suunnitelmien mukaisesti. Järjestäjä raportoi Ruokavirastolle:

- terveystarkastusohjelmien tarkastuskertomukset
- eläintautiepäilyt ja -tapaukset
- kuukausi-ilmoitukset ilmoitettavista eläintaudeista
- sisämarkkinatuonnissa hylättyjen erien tai lemmikkieläinten tiedot
- sivutuotealan laitosten tarkastuskertomukset
- kunnan vuosiyhteenveto käsittelemättömien sivutuotteiden käytöstä luonnonvaraisten eläinten ruokintaan
- muut eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan työt, joista kunta laskuttaa valtiota

4.12.2 Painopisteet ja valvonnan toteutus

- Rekisteröintiasiat tarkistetaan muiden tilakäyntien yhteydessä (mm. koirarekisteri)

Eläintautivalmius

Kaupungin- ja valvontaeläinlääkärit ovat paikallistason viranomaisia eläintautivalvonnassa. II kaupungineläinlääkäri-praktikko on valmiuseläinlääkäri ja hänet on nimetty valmiusvastaavaksi. Valmiusvastaava osallistuu säännöllisesti valmiuskoulutuksiin ja valmiusharjoituksiin. Eläntaudit on otettu huomioon ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa ja Ruokavirasto on laatinut yksityiskohtaiset toimintaohjeet helposti leviävien eläintautien varalta (löytyvät Pikantista).

Eläintautiepäilyt ja -tapaukset

Kaupungineläinlääkäri-praktikon ja valvontaeläinlääkäriä on viipymättä ilmoitettava tarttuvan eläintaudin epäilystä Ruokavirastolle ja eläinlääkintähuollon päällikölle.

- Ruokavirasto päättää, onko kyseessä virallinen eläintautiepäily, ja antaa pitopaikalle määräykset taudin leviämisen estämiseksi.
- Ensivaiheen toimenpiteet äkillisessä eläintautipurkauksessa
 - Kaupungineläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit ryhtyvät Ruokaviraston ohjauksessa tarvittaviin toimenpiteisiin: rajoittavat määräykset, näytteenotto.
 - Toiminta-alueella irrotetaan vähintään yksi kaupungineläinlääkäri-praktikko huolehtimaan kiireellisen eläinlääkäriavun antamisesta päivystysluonteisesti koko toimialueella ja kaikki ei-kiireelliset toimenpiteet siirretään muiden praktikoiden keskittyessä eläintaudin torjuntaan.

Zoonoosien valvonta

- Kaupungineläinlääkäri-praktikko ja valvontaeläinlääkäri ilmoittaa zoonoosista lähijohtajalle ja ko. kunnan tartuntataudeista vastaavalle viranomaiselle. Lista kuntien yhteyshenkilöistä on valmiussuunnitelman liitteenä.
- Eläinlääkäreiden työsuojeluohjeessa on luettelo biologisista altisteista, sekä toimintaohjeet biologisille tekijöille altistumisen osalta. Ohjeet ovat päivitetty 2021.

Terveysvalvontaohjelmat ja muut terveysvalvontaan kuuluvat toimijat

- Valvontaeläinlääkärit seuraavat valvontaohjelmiin kuuluvia pitopaikkoja ja ohjelman toteutusta koko toimialueella, sekä vastaavat valvonnasta ja näytteenotosta.
- Joillekin lakisääteisesti vastustettaville eläintauksille on erillislainsäädännöllä säädetty joko pakollisesta tai vapaaehtoisesta terveysvalvontaohjelmasta.
 - Pakollinen terveysvalvontaohjelma: Salmonellavalvontaan kuuluvat siipikarjan pitopaikat
 - Vapaaehtoinen terveysvalvontaohjelma: Maedi-visna terveysvalvontaohjelmaan kuuluvat lammastilat
- Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta
 - Tarkastus ja näytteenotto Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan.
- Eläinten keinollinen lisääminen
 - Porvoon ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella sijaitsee yksi oriin sperman keräysasema.
- Sikojen ja siipikarjan ulkonapitokiellon valvonta
 - Afrikkalaisen sikaruton vastaisena varotoimena on sikojen ulkonapito kielletty.

- Siipikarjan ulkonapito on kielletty keväällä 8.2.–31.5. välisenä aikana lintuinfluenssan leviämisen ehkäisevänä varotoimena.
- Ulkonapito on sallittua vain, jos aitaukset ovat vaatimusten mukaiset ja toimija on tehnyt asiasta ilmoituksen kunnaneläinlääkärille. Valvontaeläinlääkäri ylläpitää rekisteriä näistä pitopaikosta.

Eläimistä saatavien sivutuotteiden valvonta

Sivutuotealan laitosten hyväksyntä ja valvonta

- Valvontaeläinlääkärit valvovat hyväksymiään ja rekisteröimiään toimijoita ja laitoksia, sekä osallistuu Ruokaviraston hyväksymien laitosten valvontaan. Valvonta toteutetaan Ruokaviraston tekemän valvontasuunnitelman mukaan.
- Valvontaeläinlääkärit valvovat muista EU-maista Suomeen saapuneiden sivutuote-erien osalta erien vaatimusten mukaisuutta.

Haaskat

- Haaskan pitäjiä on tehtävä haaskapaikan aloitusilmoitus haaskarekisteriin (eläintenpitäjäre-kisteri).
- Toimijan on ilmoitettava kolme kertaa vuodessa haaskaruokintapaikalle toimitettujen sivutuotteiden määrä, eläinlaji ja sivutuoteluokka valvontaeläinlääkärille.
- Valvontaeläinlääkäri raportoi vuosittain haaskalle vietyjen sivutuotemäärät Ruokavirastolle.
- Haaskapaikat tarkastetaan paitsi epäilyn perusteella, myös riskinarvioinnin perusteella.

Tiloilla kuolleet tuotantoeläimet

- Valvontaeläinlääkärit ja kaupungineläinlääkäri-praktikot valvovat tiloilla itsestään kuolleiden ja lopetettujen tuotantoeläinten hävitystapoja ja antavat tarvittaessa ohjeistusta eläinten ja sivutuotteiden hävittämiseen.
- Sivutuotteet ja olosuhteet tarkastetaan vain epäilyn perusteella. Ruokavirasto voi lähettää säännöllisesti selvityspyyntöjä nautarekisterin epäselvyyksien vuoksi ja nämä selvitetään tilakohtaisesti.

Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

- Kunnaneläinlääkäri valvoo, että eläintunnistusjärjestelmälain vaatimuksia noudatetaan ja havaitessaan laiminlyöntejä ryhtyy toimenpiteisiin epäkohdan poistamiseksi tai ottaa tarvittaessa yhteyttä toimivaltaisiin viranomaisiin puutteita havaitessaan.
- Tuotantoeläinpitäjät (ml. hevoset, laamat ja alpakat, tuotantokanit, siipikarja) tulee rekisteröityä eläintenpitäjäre-kisteriin (epr.ruokavirasto.fi).
- Eläintenpitäjän tulee merkitä hallinnassaan olevat eläimet Ruokaviraston hyväksymällä pitopaikkakohtaisella merkintätunnuksella (sikaeläimet) tai yksilöllisellä tunnistimella (muut lajit)
- Koira on tunnistusmerkittävä ja koiran haltijan on ilmoitettava koiran tiedot Ruokaviraston koirarekisteriin.
- Eläinsuojelutarkastuksilla luetaan koirilta mikrosirut ja tarkastetaan, että koirat on rekisteröity Ruokaviraston koirarekisteriin.

Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuontivalvonta

Kaupungineläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit käyttävät TRACES-järjestelmää oman alueen eläinten ja eläinperäisten tuotteiden siirtojen seuraamiseen.

Kaupungineläinlääkäri-praktikot ovat päävastuussa hevosten ja pieneläinten vientiin tarvittavien todistusten myöntämisestä.

- Porvoon alueella vientitarkastukset kohdistuvat pääsääntöisesti hevosiin, koiriin ja kissoihin.
- EU:n sisällä:
 - Virkaeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen (eläimen tai tuotteen), rekisteröinnin ja laatii terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä.
- EU:n ulkopuolelle:
 - Viejän vastuulla on selvittää ehdot ja pyytää tarkastus.
 - Virkaeläinlääkäri varmistaa ehtojen täyttymisen ja laatii vientitodistuksen.
 - Venäjän vientitodistuksen saa myöntää vain Ruokaviraston koulutuksen suorittanut virkaeläinlääkäri.

Sekä valvontaeläinlääkärit että kaupungineläinlääkäri-praktikot valvovat laittomasti tuotuja eläimiä sekä EU-maista että EU:n ulkopuolelta.

- Kunnaneläinlääkäri suorittaa paikallistason toimenpiteet (tarkastus, eristys, näytteenotto) niissä tapauksissa, joissa on syytä epäillä eläintautiriskiä tai jos epäillään, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti.
- Eläimen omistajalle/haltijalle annetaan tarvittaessa suulliset ohjeet eläimen pitämisestä kotikaranteenissa, mahdollisesta palautumisesta lähtömaahan tai lopetuksesta.
- Puutteista ilmoitetaan Ruokavirastolle, joka tekee hallintopäätöksen asiassa.

Kun kunnaneläinlääkäri saa TRACES-järjestelmästä tai sähköpostitse tiedon, että paikkakunnalle saapuu kolmansista maista eläin- tai tuote-eriä tai tutkimus- tai diagnostisia näytteitä, se käsittelee TRACES-ilmoitukset ja suorittaa paikallistason toimenpiteet ilmoitusten johdosta.

4.13 Eläinlääkäripalvelut

Eläinlääkintähuoltolain tavoitteena on turvata eläinlääkäripalvelujen laatu sekä yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut koko maassa.

4.13.1 Kunnan tehtävät julkisten eläinlääkäripalvelujen järjestäjänä

Järjestämisvastuuseen kuuluvat toimenpiteet

Kaikki eläinlääkintähuoltolain 8 § luetellut eläinlääkäripalvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen Porvoon ympäristöterveydenhuollon alueella (Ympäristöterveysjaoston päätös § 87 18.9.2025) ympärivuorokautisten kiireellisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisen turvaamiseksi sekä eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Järjestämisvastuuseen kuuluviin toimenpiteisiin sisältyy:

- kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille eläinlajeille
- tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoito
- perustoimenpiteet seuraeläimille

Täydentävät palvelut

Porvoon ympäristöterveydenhuollon eläinlääkärivastaanotoilla tarjotaan vähäisessä määrin täydentäviä palveluja, jotka eivät kuulu eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaisiin järjestämisvastuuseen kuuluviin toimenpiteisiin. Palvelut hinnoitellaan markkinaperusteisesti, ja asiakkaalta peritään todellisten kulujen mukainen maksu. Täydentävät palvelut on lueteltu Ympäristöterveysjaoston päätöksessä § 87 (18.9.2025)

4.13.2 Eläinlääkäripalveluiden painopisteet ja toteutus

- Uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten toteutuminen varmistetaan

Porvoon ympäristöterveydenhuolto järjestää eläinlääkäripalvelut Porvoon, Askolan, Sipoon, Pornaisen, Loviisan ja Lapinjärven, sekä eläinlääkäripalvelut tuotantoeläimille Vantaan kaupungin alueella omana tuotantona. Kiireelliset eläinlääkäripalvelut tuotetaan virka-ajan ulkopuolella yhteistöminnassa Vantaan kaupungin kanssa siten, että Porvoon kaupunki vastaa suurelänpäivystyksestä ja Vantaa pienelänpäivystyksestä. Helsingin yliopisto tuottaa eläinlääkäripalvelut Pukkilan ja Myrskylän kunnille eläinlääkintähuoltolain 18 § mukaan. Liitteessä 8 on eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoitus ja tarkastussuunnitelma, jossa käy ilmi eläinmäärät toimialueella, sekä arvioidut suoritemäärät vuonna 2026.

Porvoon ympäristöterveydenhuollolla on kolme eläinlääkärint vastaanottoa

- Porvoon vastaanotto: Tekniikankaari 1, 06100 Porvoo - kolme eläinlääkärä ja kaksi eläintenhoitajaa
- Sipoon vastaanotto: Kauppakuja 1, 04130 Sipoo - yksi eläinlääkäri ja yksi eläintenhoitaja
- Loviisan vastaanotto: Länsikaari 2, 07900 Loviisa - Yksi eläinlääkäri ja yksi eläintenhoitaja

Vastaanottojen varustelutaso on kohtuullisen hyvä

- Vastaanotoilla on asianmukaiset vastaanottotilat, sosiaalitilat, varastotilat sekä peseytymis- ja lepotilat. Porvoon vastaanotossa päivystäjällä on mahdollisuus majoittua. Vastaanottojen yhteydessä ei ole autotallia.
- Varastotilat löytyvät lääkkeille ja näytteenottovälineille (jääkaappi ja huoneenlämpö).
- Vastaanotoilla on perusvarustuksen lisäksi ultraäänilaitteet ja hammaskivenpoistolaitteet. Porvoon vastaanotolla on inhalaatioanestesialaite. Porvoon vastaanotolla on praktikkoeläinlääkärim omistuksessa olevat verianalysaattorit.
- Työntekijä tarjoaa työvaatteet vastaanotolla työskentelyyn sekä turvajalkineet ja kypärät suurelän- ja valvontakäynneille.
- Vastaanotoilla on pakastimet lopetettujen pieneläinten säilyttämiseen. Paikalliset pieneläintuho-kaamot hakevat raadot säännöllisesti.
- Erityisjätteet (terävät jätteet, vanhentuneet lääkkeet) kerätään astioihin ja toimitetaan säännöllisesti hävitettäväksi
- Vastaanotot pidetään lukittuina, ja kaikilla vastaanotoilla on vartiointijärjestelmä.

Eläinlääkärien puhelinaika on kello 8–9, ajanvarauksia ei ole keskitetty. Puhelinajan ulkopuolella puhelut ohjautuvat puhelinvastaajaan, johon eläimen omistaja voi jättää soittopyynnön. Porvoon vastaanotolla yksi eläinlääkäri vastaa kiireellisistä sairastapauksista. Vastaanotoilla Loviisassa ja Sipoossa on joka päivälle jätetty aikaa kiireellisille äkillisille sairastapauksille. Tarvittaessa kiireettömiä ajanvarauksia siirretään. Praktikot sijaistavat toisiaan koko yhteistoiminta-alueella kiireellisen eläinlääkäriavun osalta tarvittaessa. Tämä mahdollistaa keskittymisen aikaa vieviin toimenpiteisiin, kuten terveydenhuoltokäynteihin ja valvontatehtäviin.

Peruseläinlääkäripalvelu ja kiireellinen eläinlääkäriapu ovat hyvin saatavilla, ja etäisyys tiloille on kohtuullinen. Valtakunnalliset saatavuuskriteerit ja niiden toteutumista käsitellään ympäristöterveydenhuollon laatuja järjestelmässä.

4. Suunnitelman toteutumisen arviointi

Valvonnan ja eläinlääkäripalveluiden toteutumista seurataan osavuosisiraporteissa neljä kertaa vuodessa. Valvontasuunnitelman toteutuminen käsitellään vuosittain Porvoon ympäristöterveysjaostossa. Yhteenveto suunnitelman toteutumisen arvioinnista lähetetään yhteistoiminta-alueen kunnille sekä toimintaa ohjaaville valtion viranomaisille tiedoksi.

Raportissa esitetään toteutuneet valvontatoimet ja verrataan niitä valvontasuunnitelmassa esitettyihin tavoitteisiin sekä edellisen vuoden toteumaan. Raporttiin sisällytettävät mittarit ja muut kerättävät tiedot on kuvattu liitteessä 10. Raportissa esitetään lisäksi valvonnasta saatavien tulojen kohdentuminen laki-perusteittain. Valvontasuunnitelman toteutumisraporttia hyödynnetään seuraavan valvontasuunnitelman laatimisessa ja lisäksi valvontatuloksia hyödynnetään ympäristöterveystilannetta koskevassa yleisessä tiedottamisessa.

Liite 1: Elintarviketiimin tarkastussuunnitelma

Elintarvikehuoneistot on riskiluokiteltu Ruokaviraston riskiluokitusohjeen 1028/04.02.00.01/2022/6 mukaan toiminnan ja kokoluokan perusteella määritettäviin riskiluokkiin

	esimerkkejä kohteista	tarkastusaika	tarkastustiheys	kohteita	tarkastuksia
		kerralla		2025	2026
Kohderyhmä		tuntia	kpl/vuosi	kpl	kpl
Riskiluokka 1	esim. kioskit, kahvilat, jakelukeittiöt; karkkikaupat, kahvi/tee/maustemyymälät, marjamyyni, jäätelökioskit	2	0,35	287	119
Riskiluokka 2	esim. ravintolat, pienet laatikkomyymälät; salaattibaarit (raaka-aineet tulevat valmiina), leipomomyymälät, lahtivajat	3	0,5	308	149
Riskiluokka 3	esim. ravintolat, valmistuskeittiöt, leipomot, myymälät, liha/kalamyymälät	4	1	184	118
Riskiluokka 4	esim. keskuskeittiöt, elintarvikkeiden valmistus; > 1000 m2 myymälät (elintarvikkeiden käsittelyä), hyväksytyt maito-, liha- ja kala-alan laitokset	5 (paitsi laitokset, joissa käytetyn ajan mukaan)	2	39	37
Riskiluokka 5	esim. laajamittainen elintarvikkeiden valmistus ja laajaa tuontia/vientä, riskiryhmille valmistavat keskuskeittiöt	käytetyn ajan mukaan	3	2	6
Riskiluokka 6	esim. hyväksytyt maito-, liha- ja kala-alan laitokset	käytetyn ajan mukaan	4	2	8
Riskiluokka 7	esim. hyväksytyt maito-, liha- ja kala-alan laitokset	käytetyn ajan mukaan	6	5	28
Riskiluokka 8	esim. hyväksytyt maito-, liha- ja kala-alan laitokset	käytetyn ajan mukaan	8	3	22
Riskiluokka 9	esim. hyväksytyt maito-, liha- ja kala-alan laitokset	käytetyn ajan mukaan	10	0	0
Riskiluokka 10	esim. hyväksytyt maito-, liha- ja kala-alan laitokset	käytetyn ajan mukaan	12	0	0
	Kontaktimateriaalitoimijat	käytetyn ajan mukaan		16	11
	Pakkausmerkintöjen, ravitsemus- ja terveysväittämien ja markkinoinnin tarkastus	käytetyn ajan mukaan			
	Liikkuvat elintarvikehuoneistot (alueen ulkopuoliset toimijat)	käytetyn ajan mukaan			10
	Suuri yleisötapahtuma tai ilmoitettu tapahtuma-alue	käytetyn ajan mukaan	1		10
seurantatarkastukset	noin 15 %	käytetyn ajan mukaan			76
aloitustarkastukset		käytetyn ajan mukaan			150
kohteet 0-luokka tai ilman luokkaa				85	0
kohteet ilman alkutuotantoa				929	
Alkutuotanto	Maidontuotanto	1,5	0,2	57	16
	Lihakarjankasvatus, kalastus ja vesiviljely	1,5	0,2	6	2
	Muu alkutuotantopaikka	1,5	0,2	124	15

Liite 2: Elintarvikevalvonnan kohteet VATI:ssa (marraskuu 2025)

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Toimipaikat Porvoon ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella
		1 230
Alkutuotanto	Hunajantuotanto	48
Alkutuotanto	Kalastus	18
Alkutuotanto	Lihantuotanto	51
Alkutuotanto	Maidontuotanto	69
Alkutuotanto	Munantuotanto	24
Alkutuotanto	Peltoviljely	146
Alkutuotanto	Puutarhaviljely, Avomaa	23
Alkutuotanto	Puutarhaviljely, Kasvihuone	8
Alkutuotanto	Sienimöt	3
Alkutuotanto	Vesiviljely	5
Elint. valm., ei maito/liha/kala/muna/vilja-kasvis	Juomien valmistus	4
Elint. valm., ei maito/liha/kala/muna/vilja-kasvis	Makeisten valmistus	5
Elint. valm., ei maito/liha/kala/muna/vilja-kasvis	Muu valmistus	11
Elint. valm., ei maito/liha/kala/muna/vilja-kasvis	Yhdistelmätuotteiden valmistus	3
Elintarvikekontaktimateriaalit	Elintarvikekontaktimateriaalien jakelu tai markkinointi	4
Elintarvikekontaktimateriaalit	Elintarvikekontaktimateriaalien maahantuonti	11
Elintarvikekontaktimateriaalit	Elintarvikekontaktimateriaalien valmistus tai jatkojalostus	15
Elintarvikkeiden kuljetukset	Elintarvikkeiden kuljetus	18
Elintarvikkeiden kuljetukset	Elintarvikkeiden kuljetus jäädytettynä	16
Elintarvikkeiden kuljetukset	Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	7
Elintarvikkeiden kuljetukset	Elintarvikkeiden pakastekuljetus	16
Elintarvikkeiden myynti	Elintarvikkeiden tukkumyynti	9
Elintarvikkeiden myynti	Elintarvikkeiden vähittäismyynti	254
Elintarvikkeiden tarjoilu	Grilli- tai pikaruokatoiminta	37
Elintarvikkeiden tarjoilu	Kahvilatoiminta	96
Elintarvikkeiden tarjoilu	Pitopalvelu	16
Elintarvikkeiden tarjoilu	Pubitoiminta	26
Elintarvikkeiden tarjoilu	Ravintolatoiminta	204
Elintarvikkeiden tarjoilu	Suurkeittiö, keskuskeittiötoiminta	29
Elintarvikkeiden tarjoilu	Suurkeittiö, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.)	44
Elintarvikkeiden tarjoilu	Tarjoilukeittiötoiminta	168
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	Elintarvikkeiden pakkaaminen	2
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	Muu elintarvikkeiden varastointi	9
Kala-ala	Kalajalosteiden valmistus	7
Kala-ala	Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely	2
Liha-ala	Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	2
Maitoala	Juuston valmistus	2
Maitoala	Jäätelön valmistus	1
Maitoala	Maitonesteiden valmistus	1
Maitoala	Voin ja rasvaseosten valmistus	2
Vain ruoka-aputoimintaa	Elintarvikkeiden luovutus ruoka-avussa	7
Vain ruoka-aputoimintaa	Elintarvikkeiden tarjoilu ruoka-avussa	3
Vain ruoka-aputoimintaa	Elintarvikkeiden varastointi ruoka-avussa	1
Vienti ja tuonti	Elintarvikkeiden maahantuonti	42
Vienti ja tuonti	Elintarvikkeiden maastavienti	1
Vilja- ja kasvisala	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	16
Vilja- ja kasvisala	Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	13
Vilja- ja kasvisala	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia	27
Vilja- ja kasvisala	Myllytoiminta	2
Vilja- ja kasvisala	Pakkaamotoiminta ja kauppakunnostus	3

Liite 3: Elintarvikevalvonnan näytteenotto- ja projektisuunnitelma

Viranomaiset ottavat omavalvonnan toimivuuden toteutukseksi viranomaisnäytteitä ja toteuttavat valvontaprojekteja.

Näytteenottosuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon Mikrobikriteeriasetus (EY) N:o 2073/2005 ja Ruokaviraston ohje 4094/04.02.00.01/2020/3: Elintarvikkeiden mikrobiologiset analyysit. – Ohje valvontaviranomaisille

Omavalvonnan toimivuuden todentaminen

Mikrobikriteeriasetuksen vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi tapahtuva näytteenotto ja tutkimukset ovat toimijoiden vastuulla. Elintarvikealan toimijoita ohjataan omavalvonnan näytteiden ottoon.

Lisäksi viranomainen suorittaa omavalvonnan valvontanäytteenottoa toimijoiden omavalvonnan toimivuuden todentamiseksi.

Valvontanäytteenotto keskitetään ensisijaisesti kohteisiin, joiden omavalvonnan näytteenotossa tai toiminnassa kunnan projektinäytteiden tai tarkastusten tulosten perusteella epäillään olevan puutteita. Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen on tällöin toimijalle maksullista. Analyysit pohjautuvat mikrobikriteeriasetuksen vaatimusten lisäksi elintarvikkeen tai tuotantoympäristön muuhun vaatimustenmukaisuuteen, mikrobiologisen turvallisuuden varmistamiseen, sekä epäilyn perusteella valittuihin analyysihin.

Eläinperäisiä elintarvikkeita käsitteleville elintarviketuotantolaitoksille on laadittu erilliset kohdekohtaiset näytteenottosuunnitelmat (liite 4). Laitoksista otettavien viranomaisnäytteiden kokonaismäärä on noin 117 kpl. Lisäksi laitoksista otetaan tarvittaessa myös muita näytteitä.

Näytteenotto ruokamyrkytyspäilyissä ja valituksissa

Ruokamyrkytyspäilyjen ja -epidemioiden sekä kuluttajavalitusten perusteella otetaan näytteitä tarvittaessa valvonnan harkinnan mukaan. Valitus- ja ruokamyrkytystapauksissa tarkastus, näytteenotto ja näytteiden tutkiminen ovat toimijalle maksuttomia.

Valvontaprojektit

Projektinäytteenotto ja tutkimukset ovat toimijalle maksullisia, ellei valvontasuunnitelmassa toisin mainita.

Näytteenoton yhteydessä voidaan suorittaa myös toimintaan kohdistuvaa valvontaa. Projektisuunnitelmat laaditaan projektikohtaisesti sekä tarvittaessa siihen liitetään ohjeita ja lomakkeita. Projekteista laaditaan loppuraportti.

Vuonna 2026 ympäristöterveydenhuolto toteuttaa kaksi omaa projektia sekä osallistuu pääkaupunkiseudun yhteiseen projektiin:

1. **Suurtalouksien, tarjoilupaikkojen ja helposti pilaantuvia elintarvikkeita käsittelevien myymälöiden käsittelytilojen pintojen puhtaus**
Pintapuhtausnäytteitä otetaan suurtilouksien, tarjoilupaikkojen ja myymälöiden puhtailta, kuivilta pinnoilta pesun jälkeen (esim. veitset, leikkuulaudat ym.) 3-5 kpl/kohde. Näytteitä otetaan yhteensä 20 elintarvikevalvontakohteesta ja näytteistä tutkitaan kokonaispesäkeluku. Myymälöiden osalta otetaan harkinnan mukaan myös Listeria- pintapuhtausnäytteitä 1-5 kpl. Toimija vastaa näytteiden tutkimuskustannuksista. Arvio näytteiden määrästä on 100 kpl.
2. **Tuorepuristemehukoneiden hygieniaan liittyvä näytteenottoprojekti vähittäismyynnissä**
Tuorepuristemehunäytteitä otetaan arviolta yhteensä 16 valvonta-alueen vähittäismyymälästä, joiden tuotevalikoimassa on vähittäismyymälän omalla tuorepuristemehukoneella pu-

ristettujen mehujen myynti. Yhdestä kohteesta otetaan yksi näyte ja näytteistä tutkitaan kokonaispesäkemäärä, hiivat ja homeet sekä *B.cereus*. Ympäristöterveydenhuolto vastaa projektinäytteiden tutkimuskustannuksista, mutta mahdollisten uusintänäytteiden tutkimuskustannuksista vastaa toimija.

3. Pääkaupunkiseudun yhteinen (Helsinki, Espoo, Hyvinkää, Porvoo, Keski-Uusimaa) kaksivuotinen (2026–2027) pintapatogeeniprojekti

Näytteitä otetaan liha- ja kalalaitosten tuotantoympäristön pinnoilta, joilla käsitellään suojaamattomia elintarvikkeita tai jotka ovat suoraan kosketuksissa suojaamattomaan elintarvikkeeseen. Näytteet otetaan yhteisen näytteenottosuunnitelman mukaisesti ja niistä tutkitaan *L.monocytogenes*, Salmonella sekä STEC (shigatoksiinia tuottava *Escherichia coli*). Toimija vastaa kustannuksista niiden tutkimusten osalta, joita mikrobikriteeriasetus toiminnalta edellyttää.

Omien valvontaprojektien lisäksi osallistutaan:

- Ruokaviraston vierasainevalvonnan näytteenottoon
 - Kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelmaa toteutetaan vuosittain EU-lainsäädännön vaatimuksesta ja sen tavoitteena on valvoa, ettei elintarvikkeissa esiinny kiellettyjä kasvinsuojeluainejäämiä ja etteivät elintarvikkeet sisällä sallittujen aineiden jäämiä yli lainsäädännössä asetettujen raja-arvojen
 - Ruokavirasto koordinoi vuosittaisen kansallisen kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelman valmistelua, ja näytteenotto toteutetaan paikallistasolla
 - Vierasainenäytteitä elintarvikkeista (kasvis, maito, liha, muna, kala, hunaja) otetaan vuosittain noin 10–15 kpl
 - Ruokavirasto vastaa näytteen tutkimuskustannuksista.
- Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan myös Ruokaviraston tai muun ulkopuolisen tahon organisoimiin muihin projekteihin. Tarkastukset, näytteenotot ja muut toimenpiteet pyritään liittämään mahdollisimman tehokkaasti muuhun valvontaan.

Liite 4: Elintarvikelain (297/2021) mukainen viranomaisnäytteenotto eläimistä saatavia elintarvikkeita käsittelevissä laitoksissa

(Sisältää yksittäisten kohteiden näytteenottosuunnitelman, saatavissa pyynnöstä)

Liite 5: Näytteistä tehtävät tutkimukset Terveysuojelulain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisista erityisiä hygieenisia olosuhteita edellyttävistä huoneistoista

Kohteissa tutkitaan puhtausnäytteitä kolmesta ihon kanssa kosketuksiin joutuvasta työvälineestä / pinnasta tarvittaessa. Mikäli kohteessa on useampia asiakaspaikkoja, näytteitä voidaan ottaa enemmän. Puhtausnäytteistä tutkitaan kokonaisbakteerit. Huonoiksi ja välttäviksi arvioitujen tulosten johdosta voidaan ottaa uusintanäytteitä korjaavien toimenpiteiden todentamiseksi.

1. Kauneushoitolat

- * ihon puhdistusvälineet
- * puhdistusmaljat ja vadit
- * raspit
- * viilat
- * lävistysinstrumentit
- * instrumenttitarjottimet tai –tasot
- * pyyheliinat
- * kasvojen puhdistussienet

2. Tatuointi

- * ihon käsittelyyn käytettävät instrumentit
- * lävistysinstrumentit
- * instrumenttitarjottimet tai -tasot

3. Kylpylät, yleiset saunat, vanhainkodit sekä tehostetut asumispalvelut

- * pesuhuoneen lattia kulkualueelta
- * pesuhuoneen kiinteät istuimet
- * kylpyammeet ja porealtaat, jotka tyhjennetään käytön jälkeen
- * liinavaatteet

4. Liikunta- ja urheiluhuoneistot sekä solariumlaitteet

- * paljaaseen ihoon kosketuksissa olevat pinnat esim. jumppamatot ja liikuntavälineet

Terveysuojelulain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvolliset huoneistot, jotka sijaitsevat suurehkoissa kiinteistöissä: koulut, päiväkodit, hoitolaitokset sekä asumispalvelut, majoitushuoneistot, liikunta- ja urheiluhuoneistot jne.

Verkostovedestä otetaan 2–3 näytettä Legionella-tutkimuksiin kiinteistön eri osista, mikäli tarkastuksella on havaittu kiinteistön lämpimän veden lämpötilan selvästi alittavan 50 °C ja kylmän veden lämpötilan ylittävän selvästi 20 °C vielä kahden minuutin valutuksen jälkeen.

Muut oleskelutiloihin avoimet vesijärjestelmät tutkitaan Legionellan varalta, jos tarkastuksella havaitaan järjestelmien lämpötilojen selvästi ylittävän 20 °C ja alittavan 50 °C eikä mikrobien määrää vesijärjestelmässä ole hallittu riittävän tehokkaasti biosideillä. Näytteenottokohteita ovat esim. jäähdytys-, kostutusvesijärjestelmät sekä sisätiloissa sijaitsevat koristesuihkulähteet ja porealtaat.

Liite 6: Tupakka- ja lääkelain myyntipaikkojen tarkastussuunnitelma

Tupakka ja lääkelain sekä tupakan ja nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myynnin valvonta elintarvikehuoneistoissa 2026							
Tupakkalain valvontakohdetyyppi	Valvonta-kohteiden lkm 2025	Suunniteltu tarkastustiheys, tark/v	Suunniteltu tarkastusten lukumäärä/v	Arvioitu tarkastusaika h	Resurssitarve hth (oma arvio)	Valtak. Valvontaohjelman tarkastustiheys	Valtak. Valvontaohjelman mukainen resurssitarve hth (tarkastus á 2 h)
Myynnin valvonta							
Tukkumyyntipaikat-tupakka	1	0,5	1	1	1	0,5	1
Vähittäismyyntipaikat - tupakka	99	0,5	50	1	50	0,5	100
Vähittäismyyntipaikat - nikotiinikorvaustuotteet	54	0,4	21	1	21		42,4
Yhteensä	154		72		72		143,4
Tupakointikieltojen valvonta							
Tupakkalain valvontakohdetyyppi	Valvonta-kohteiden lkm 2025	Suunniteltu tarkastustiheys, tark/v	Suunniteltu tarkastusten lukumäärä/v	Arvioitu tarkastusaika h	Resurssitarve hth (oma arvio)	Valtak. Valvontaohjelman tarkastustiheys	Valtak. Valvontaohjelman mukainen resurssitarve hth (tarkastus á 2 h)
Tupakointikieltojen valvonta							
Oppilaitokset	84	0,3	25	1	25,2	0	0
Päiväkodit	89	0,3	27	1	26,7	0	0
Alaikäisille hoitoa antava laitos	9	0,3	3	1	2,7	0	0
Yleisötilaisuudet	1	0	0	1	0	0	0
EU-uimarannat	9	1	9	1	9	0	0
Asuntoyhteisöt	33	0	0	1	0	0	0
Yhteensä	225		64		63,6		0

Liite 7: Terveystuojelutiimin tarkastussuunnitelma, terveystuojelulain ja tupakkalain mukaiset kohteet

Toimintaluokka	Toimintatyyppi	Kohteiden lukumäärä	Valtakunnallinen tarkastustiheys	Porvoon YTH tarkastustiheys	2026 tarkastettavat lkm	Näytteenotto lkm
Koulut (*)		107	0,3	0,3	42	
Päiväkodit (*)		78	0,3	0,3	40	
Majoitustilat hotelli hostelli yms. (*)		25	0,2	0,2	5	
Majoitustilat muut. (*)		68	0	0	0	
Liikuntatilat		92	0,2	0,2	15	
Kauneushoitolat		71	0,25	0,25	17	
Sosiaalialan laitokset (*)		74	0,3	0,3	25	
Lastensuojelun yksiköt (*)		6	0,3	0,3	3	
Lasten ja nuorten kohteet		31	0,25	0,25	8	
Mahdollista terveyshaittaa aiheuttava toiminta	mm. musiikkimelu, kahvinpaahtimo jne	8			0	
Yleiset saunat		4	0,5	0,3	3	
Kylmälaitteet					0	
Uimarannat	Yleinen uimaranta (EU) (*)	9	1	1	9	36
	Pieni yleinen uimaranta	32	1	0,5	16	96
	Talviuimapaikka	8	0	0	0	10
Uima-altaat	Kylpylä, uimahalli, maauimala	3	1	0,5	0	134
	Muu yleinen uima-allas	8	0	0,2	5	54
Talousveden toimittaminen	Vedenjakelualue >10 m3/vrk, oma vedentuotanto	17	1	0,5	6	234
	Vedenjakelualue >10 m3/vrk, ostovesi	26	0,5	0,3	22	110
	Vedenjakelualue <10 m3/vrk, oma vedentuotanto	1	0,5	0,3	1	3
	Vedenjakelualue <10 m3/vrk, ostovesi	5	0,3	0,2	4	5
	Tukkuvesilaitos	2	1	0,5	1	0
	Elintarvikehuoneiston kaivo	18	0	0	0	16
	Osana julkista tai kaupallista toimintaa käytettävä kaivo	32	0	0	0	31
Ensisijaisten tilojen legionellaseuranta		91	0	0	0	0
Solariumit		6	0,2	0,2	2	
Satamat		3			2	
Yhteensä		825			226	729
*) Tarkastetaan samalla tupakkalain tupakointikieltojen toteutuminen, yhteensä					124	

Liite 8: Eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoitus ja tarkastussuunnitelma

Eläinmäärät otettu Ruokaviraston ylläpitämästä eläintenpitäjärekisteristä (EPR) – rekisterissä on sekä tuotantotilat että harrastetilat. Resurssitarve löytyy liitteestä 9.

1. Eläinmäärät

a. Tuotantoeläintilat	Lkm
Nautatilat	60 maitotilaa (elintarvikevalvonta) yht. 126 (EPR)
Sikatilat	20 (EPR)
Lammas- ja vuohitilat	271+82 (EPR)
Hevostilat	99 (ammattimainen eläintenpito EPR), yht. 335 (EPR)
Siipikarjatilat	559 (EPR)
Vesiviljelylaitokset	2
Turkistarhat	0
Tarhatun riistan tilat	7 (EPR)
Mehiläistarhat	116 (EPR)
Muut tuotantoeläinyksiköt	
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	13 000 (1/8 asukasluvusta 104 000)

2. Eläinlääkäripalvelut

a. Terveystuotosopimukset	Lkm
Nauta	
Tilat, joilla on terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	14
Terveystuototilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	11%
Siat	Lkm
Tilat, joilla on terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	1
Terveystuototilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	5%
Siipikarja	Lkm
Tilat, joilla on terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveystuototilojen osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	0
Muut terveystuotosopimukset	Lkm
Tilat, joilla on terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	1 (vesiviljelylaitos)
Terveystuoton suoritteet 2026 yhteensä	25
b. Muut eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta	
Käynnit pitopaikoissa (muu kuin terveystuoto)	Lkm (HY:n suoritteita ei laskettu mukaan)
Käynnit virka-aikana	1000
Käynnit päivystysaikana	250
Käynnit vastaanotoilla	Lkm
Käynnit virka-aikana	6300
Käynnit päivystysaikana	10
Helsingin yliopiston suoritteet	1400
Yhteensä	9000

3. Eläinten terveyden valvonta

a. Pakollinen zoonosivaltvonta ja vapaaehtoinen terveystuoto	Lkm	Tarkastuksia 2026
Salmonellavaltvontaan kuuluvat pitopaikat		
Siipikarjan salmonellavaltvontaohjelma kuuluvat pitopaikat	18	4
Uudistuseläimiä tuottavat sikojen pitopaikat	0	0

Sikojen pitopaikat, jossa on sperman keräysaseman toimintaan liittyvä karanteenitila	0	0
Pitopaikat, jotka toimittavat nautoja keinosiemennysasemille	0	0
Nautojen pitopaikat, jossa on sperman keräysaseman toimintaan liittyvä karanteenitila.	0	0
Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat	0	0
Vapaaehtoiseen terveystuotoon kuuluvat tilat		
Maedi-Visna	1	0
Lohikalojen bakteeriperäinen munuaistauti (BKD)	0	0
b. Muu eläinten terveyden valvonta		
Turkistarhojen lukumäärä, joissa kasvatetaan minkkejä ja/tai supeja	0	0
Ulkona pidettävien sikojen pitopaikkojen määrä (MMM 404/2021)	17	tarvittaessa
Hyväksyttyjen vesiviljelypitopaikkojen määrä	2	2
c. Eläintautiepäilyjen ja epidemioiden selvittäminen		
Arvio määrästä		10
d. Eläinten tuontiin ja vientiin liittyvät tehtävät		
Vientitodistukset (arvio)		40
Laittomat tuonnit (arvio)		5
Yhteensä		61

4. Sivutuotevalvonta

	Lkm	Tarkastuksia 2026
Sivutuotealan laitokset ja toimijat; hyväksyntä, rekisteröinti ja valvonta	4	n. 1 tarkastus/v (Ruokaviraston määräys)
Haaskatoiminnan valvonta	5	n. 1 tarkastus/v
Raatojen ja kotiteurastuksen sivutuotteiden hävityksen valvonta, mukaan lukien kalankasvatustilojen sivutuotevalvonta		n. 3 tarkastusta/v
Turkiseläinten lajisääntöjen käytön valvonta	-	
Sisämarkkinakaupan, tuonnin ja viennin valvonta	tarv.	
Yhteensä		5

5. Eläinten hyvinvoinnin valvonta

a. Ilmoituksenvaraiset kohteet	Lkm	Tarkastuksia 2026
Kennelit	15	1
Hevostallit	99 (EPR)	15
Eläinkaupat	0	0
Kotieläinpihat	3	2
Eläinlaitokset	13	1
Riistanhoidolliset tarhat	7	0
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	ei tietoa	0
b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset		
Arvio eläinsuojeluilmoitusten määrästä	350	
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista		300
Yhteensä		319

6. Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

	Tarkastuksia 2026
Koirarekisterin valvonta (muun valvonnan yhteydessä)	50
Muiden lajin id-valvonta	10
Yhteensä	60

Liite 9: Yhteenveto valvontaan käytettävästä työpanoksesta

VALVONTAAN KÄYTETTÄVÄ TYÖPANOS 2026						
Valvonnan osa-alue	Kaikki valvontaan osoitetut resurssit/ htv	Elintarvike-tiimi	Terveys-suojelutiimi	Eläinlääkintä-tiimi	Toimistotiimi	Näytteenottajat
Terveystarkastusvalvonta	9,5	0,0	7,4	0,0	0,8	1,3
* Talousveden valvonta	3,0	0	2,1	0	0,1	0,8
* Asuntojen ja oleskelutilojen valvonta	3,5	0	3,4	0	0,1	0
* Erityistä hygieniää edellyttävien ilmoitusvelvollisten huoneistojen valvonta	0,4	0	0,3	0	0,1	0
* Uimavesien valvonta	1,0	0	0,4	0	0,1	0,5
* Elinympäristön terveellisuuden valvonta	1,6	0	1,2	0	0,4	0
Tupakkalain mukainen valvonta	0,6	0,3	0,2	0	0,1	0
Elintarvikevalvonta	9,4	8,8	0	0,1	0,3	0,2
Ympäristönsuojeluvalvonta	0,2	0,1	0	0	0	0,1
Muut viranomaistehtävät	0,3	0,1	0	0	0,1	0,1
* Säteilyvalvonta	0,1	0	0	0	0	0,1
* Lääkelain mukainen valvonta	0,2	0,1	0	0	0,1	0
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta	2,8	0	0	2,6	0,2	0
* Eläinten hyvinvoinnin valvonta	2,2	0	0	2,1	0,1	0
* Eläinten terveyden valvonta	0,3	0	0	0,2	0,1	0
* Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta	0,2	0	0	0,2	0	0
* Sivutuotevalvonta	0,1	0	0	0,1	0	0
Yhteensä	22,8	9,3	7,6	2,7	1,5	1,7
*)Terveystarkastusvalvonnan selvitystyö, lupien ja ilmoitusten käsittely, näytteenotto ja tulosten seuranta sekä neuvonta eivät sisälly säännöllisten tarkastusten vaatimaan resurssitarpeeseen.		Henkilöstö lkm:				
				Terveystarkastajat		12 kpl
				Terveystarkastusvalvonnasta vastaava		2 kpl
				Hygienikkoeläinlääkärit		4 kpl
				Toimistosihteerit		2 kpl
				Praktikkoeläinlääkärit		5 kpl
				Valvontaeläinlääkäri		3 kpl
				Eläintenhoitaja		4 kpl
				Näytteenottajat		2 kpl
Lakiperusteille jakamatonta (n.ottajat, sihteerit)						34

Liite 10: Valvonnassa VATI-järjestelmään kirjattavat suoritteet

Elintarvikevalvonnassa kirjataan suoritteet VATI-valvontatietokantaan käyttäen kaikkia suoritekoodeja, seuraavia suoritekoodeja käytetään seurannassa. Terveystensuojeluvalvonnassa kirjataan seuraavat tapahtumat sekä niihin käytetty työaika valvontatietokantaan.

Elintarvikevalvonta	Talousvesivalvonta	Uimavesien valvonta	Oleskeluhuoneistojen yms. terveydensuojelulain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvollisten huoneistojen valvonta	Ympäristön terveellisyysvalvonta	Tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta
• Tarkastus ○ Valvontasuunnitelmaan sisältyvä tarkastus ○ Seurantatarkastus ○ Terveyshaittaepäilyn perusteella tehtävä tarkastus • Yhteydenotto ○ Yhteydenotto epäillyn terveyshaitan tai lainvastaisuuden vuoksi / epidemiaselvitys ○ Lausunnot ja selvitykset ○ Muu yhteydenotto ○ Ohjaus ja neuvonta ○ Tiedottaminen yhteistyökokous ja muu viranomaistyö					
• Hallinnolliset pakkokeinot	• Määräys terveyshaitan poistamiseksi				
• Ilmoitus/ hakemus	• Ilmoituksen/hakemuksen käsittely sekä toiminnan aloitukseen liittyvä tarkastus				• Myyntiluvan ja ilmoituksen käsittely
• Näytteenotto ○ Valvontasuunnitelmaan sisältyvä näytteenotto ja uusintänäytteenotto ○ Terveyshaittaepäilyn perusteella tehtävä näytteenotto ja lisänäytteenotto					• Ei näytteenottoa
	• Hakemuksen käsittely ja viranhaltijapäätös sekä toiminnan aloitukseen liittyvä tarkastus • Talousveden poikkeuslupahakemus • Riskinarvioinnin hyväksyminen			• Todistus saniteettitoimenpiteistä vapauttamisesta (Ei-ValSU, laivatarkastus)	
			• Mittaus	• Erillinen mittaus	

Huom. Säteilylain ja ympäristönsuojelulain nojalla terveydensuojeluviranomaisen tehtäväksi säädetty valvonta

Valvontatapahtumien kirjauskäytännöt eivät ole näiden tehtävien osalta selkeät. Mahdollisuuksien mukaan kirjataan seuraavat tapahtumat: yhteydenotto, lausunnot, viranomaisyhteistyö sekä tarkastus suunnitelman perusteella. Tällä hetkellä tilastotiedot näiden tehtävien osalta on kerättävä manuaalisesti.

Liite 11: Mittarit, tunnusluvut ja suunnitelman toteutumisen arviointi

	Elintarvikevalvonta	Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta	Talousvesivalvonta	Uimavesivalvonta	Asunnot, oleskeluhuoneet sekä muut terveydensuojelulain 13 §:n nojalla ilmoitusvelvolliset huoneistot	Elinympäristön terveellisyysvalvonta	Eläinlääkintähuoltolain mukainen valvonta	Eläinlääkintähuollon praktiikka
MITTARIT	Tarkastusten lukumäärä vs. toteuma tyypeittäin ja kunnittain (säännöllinen, uusinta) tavoite toteutuu vähintään 70 %:sti							Terveystietokäytännön lukumäärä vs. toteuma tavoite toteutuu vähintään 70 %:sti
	Hakemusten ja ilmoitusten käsittelyaika - hakemukset 60–90 pv - ilmoitukset 30 pv							
	Suunniteltujen näytteiden määrä vs. toteuma tavoite toteutuu vähintään 70 %:sti		Suunniteltujen näytteiden määrä vs. toteuma tavoite toteutuu vähintään 70 %:sti				Suunniteltujen näytteiden määrä vs. toteuma tavoite toteutuu 100 %:sti	
TALOUSARVION TUNNUSLUVUT	Kaikkien suoritteiden lukumäärät vuoden aikana tavoite 1700		Kaikkien suoritteiden lukumäärät vuoden aikana tavoite 1700				Kaikkien suoritteiden lukumäärät vuoden aikana tavoite 400	Kaikkien suoritteiden lukumäärät vuoden aikana tavoite 9000 potilaskäyntiä
SUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	Annettujen kehoitusten (OIVA C ja D) tai vahvempien hallinnollisten pakotoimien määrä ja syyt		Annetut määräykset ja niiden syyt sekä tavallimmat poikkeamat laatuvaatimuksista ja –suosituksista		Hallinnollisten pakkeinojen/ korjauskehoitusten lukumäärä ja tavallisimmat syyt		Eläinsuojeluilmoitusten määrä	Toteuma virka-aikana ja päivystyksessä (suurelän/pienelän)
	Ilmoitus- ja hakemuskäsittelyiden lukumäärät		Käsiteltyjen lupien ja ilmoitusten lukumäärä			Lausuntojen lukumäärä	Seuraamukset eläinsuojelutarkastuksilla	Sgei-raportoinnin osat alueet
	Ruokamyrkytyspäilyjen lukumäärä sekä syyt ja trendi neljän viimeisen vuoden ajalta		Epidemiaepäilyjen lukumäärä sekä syyt ja trendi neljän viimeisen vuoden ajalta				Eläinlajit eläinsuojelutarkastuksilla	

Huom. Säteilylain ja ympäristönsuojelulain nojalla terveydensuojeluviranomaisen tehtäväksi säädetty valvont

Seuraavat mittarit raportoidaan suunnitelman toteutumisen arvioinnissa, jos tiedot ovat saatavissa: Kaikki valvontatapahtumat lakiperusteittain, suunnitellut tarkastukset, havaitut lainvastaisuudet

Liite 12: Viestintäsuunnitelma

Tiedottamisen tarpeen voivat aiheuttaa:

- omat havainnot vaaroista ja riskeistä
- yhteydenotot ulkopuolelta: kuluttajat, viranomaiset, tiedotusvälineet, valvontakohteet
- takaisinvetotilanteet ja reklamaatiot
- omien projektien tulokset
- oman toiminnan oleelliset muutokset
- taksan muutokset
- ajankohtaiset asiat

Paikallislehdet:

- Östnyland, Uusimaa, Itävyä, Loviisan Sanomat, Sipoon Sanomat, Nya Östis

Paikallisradio ja TV:

- Radio Vega Östnyland
- Yleisradio, Uudenmaan paikallistelevisio

Valvontakohteet

- palvelulain mukaiset saapumistodistukset
- tarkastuspöytäkirjat, tiedotteet
- neuvottelut
- reklamaatioiden käsittely
- elintarvikealan toimijoille suunnatut tiedotteet (n. 2 krt/vuosi)

Kuluttajat

- tiedotteet
- Internet-sivut
- neuvonta (suora, puhelin)

Muut viranomaiset

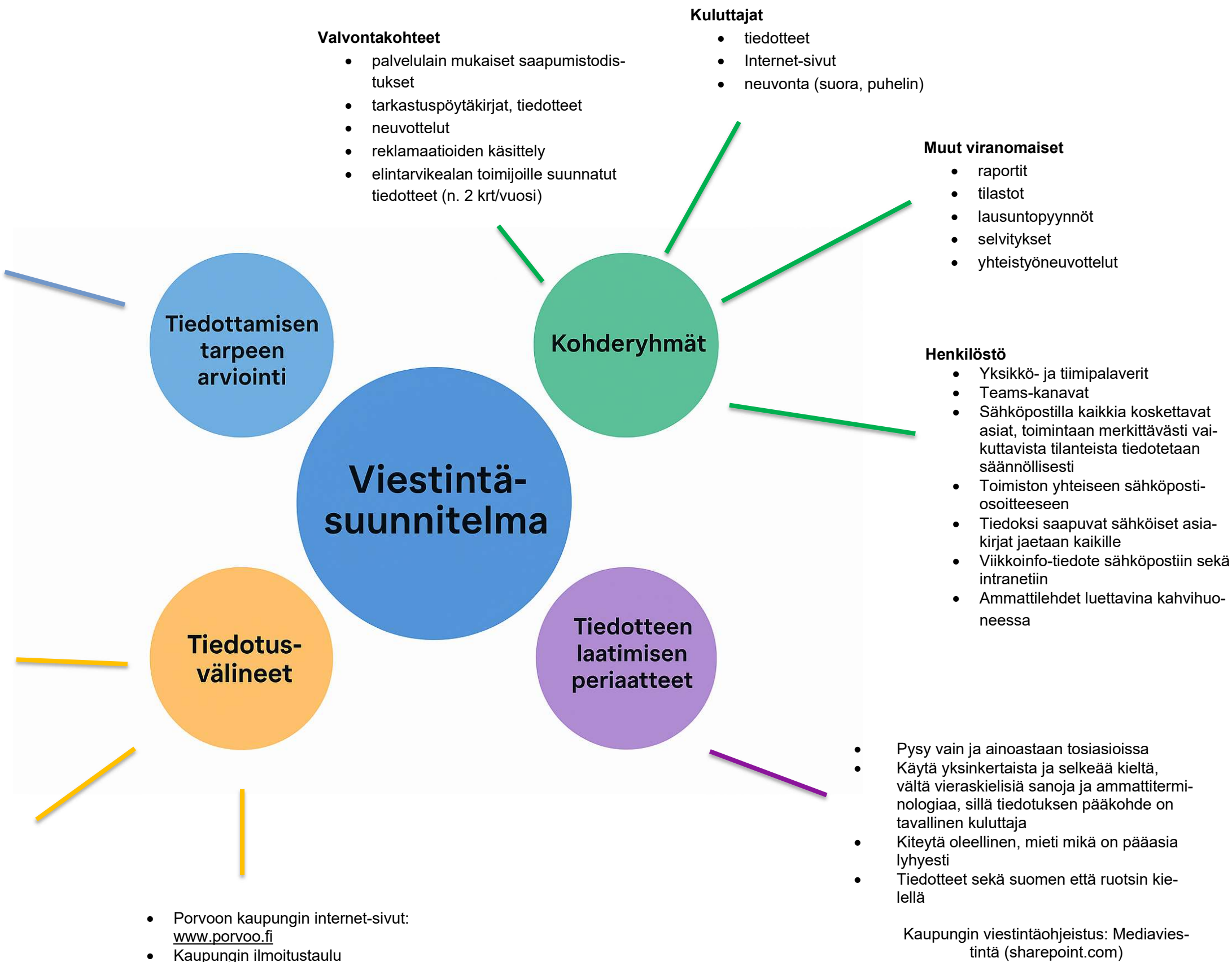
- raportit
- tilastot
- lausuntopyyntö
- selvitykset
- yhteistyöneuvottelut

Henkilöstö

- Yksikkö- ja tiimipalaverit
- Teams-kanavat
- Sähköpostilla kaikkia koskevat asiat, toimintaan merkittävästi vaikuttavista tilanteista tiedotetaan säännöllisesti
- Toimiston yhteiseen sähköposti-osoitteeseen
- Tiedoksi saapuvat sähköiset asiakirjat jaetaan kaikille
- Viikkoinfo-tiedote sähköpostiin sekä intranetiin
- Ammattilehdet luettavina kahvihuooneessa

- Pysy vain ja ainoastaan tosiasioissa
- Käytä yksinkertaista ja selkeää kieltä, vältä vieraskielisiä sanoja ja ammattiterminologiaa, sillä tiedotuksen pääkohde on tavallinen kuluttaja
- Kiteytä oleellinen, mieti mikä on pääasia lyhyesti
- Tiedotteet sekä suomen että ruotsin kielellä

Kaupungin viestintäohjeistus: Mediaviestintä (sharepoint.com)

- Porvoon kaupungin internet-sivut: www.porvoo.fi
- Kaupungin ilmoitustaulu

Yhteenveto säännöllisesti toistuvasta raportoinnista ja tiedottamisesta, suunnitellusta yleisön tiedottamisesta sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaan liittyvät teemapäivät

Kuukausi	Raportit ja suunnitelmat	Teemapäivät
Tammikuu	Tiedote taksan muutoksesta Toimintakertomukset KH ja lautakun- nalle	
Helmikuu	Osavuosisiraportti 4 Alustava raportti kunnille	112-päivä Ystävänpäivä (14.2.)
Maaliskuu	Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi; Raportti Lupa- ja valvontavi- rastolle ja Ruokavirastolle	Löytöeläinpäivä (3.3.) Maailman vesipäivä (22.3.)
Huhtikuu	Osavuosisiraportti 1 Toimintasuunnitelman ja budjetin valmistelu Näytteenottokalenteri Lupa- ja val- vontavirastolle ja Ruokavirastolle Tiedotteet uimavesistä	Koiran päivä (24.4.) Uimakausi ja grillikausi
Toukokuu	Raportti laatutuloksista	Tupakaton päivä (31.5.)
Kesäkuu		
Heinäkuu	Uimavesien laadusta tiedottaminen verkkosivuilla	Mätäkuu alkaa (23.7.)
Elokuu	Osavuosisiraportti 2 Talousarvio 2026 Uimavesien laadusta tiedottaminen	Kissan päivä (8.8.) Marjojen teemapäivä (15.8.) Ilman päivä (26.8.)
Syyskuu	Yhteenveto kesän uimarantavesi- tuloksista	Siivouspäivä (15.9.) Environmental Health Day (26.9.) Vesikauhupäivä (28.9.)
Lokakuu	Osavuosisiraportti 3	Eläinten päivä (4.10.) Eläinten viikko (4.–10.10) Ruokapäivä (16.10.)
Marraskuu	Tiedote valvontasuunnitelman vireil- läolosta	Tapaturmapäivä (13.11.) Radon-turvallisuuspäivä (7.11.)
Joulukuu	Käyttösuunnitelma Muistutuskirje kohteille Valvontasuunnitelma Lupa- ja val- vontavirastolle ja Ruokavirastolle	

Liite 13: Koulutussuunnitelma

Koulutussuunnitelma 2026				
Koulutussuunnitelmassa esitetään koko henkilöstöä koskevat koulutukset henkilöstöryhmittäin. Suunnitelmassa ei tarvitse esittää koulutuksen yksityiskohtaisia tietoja (kuten järjestäjä, paikka, aika, henkilötietoja). Koulutuskorvauksen saamisen edellytyksenä on, että koulutus perustuu työnantajan laatimaan koulutussuunnitelmaan, joka käsitellään yhteistyötoimikunnassa joulukuussa 2025.				
Laatija ja päivämäärä	Suunnitelman laatija (palvelualue/tulosyksikkö): Ympäristöterveydenhuolto		Päivämäärä:	4.11.2025
Koulutukset on kategorisoitu henkilöstöohjelman mukaisesti: Osaava ja oppiva henkilöstö, Työ lisää terveyttä ja hyvinvointia, Johtamista tiedolla ja tunteella, Palvelussuhdeasiat ja Yhdessä tekemisen meininki (avoin ja keskusteleva työyhteisö).				
Koulutuksiin osallistuvat henkilöryhmät yleisellä tasolla, ei jokaista ammattinimikettä tai henkilön nimeä eriteltynä. Esim. suunnittelijat, asiantuntijat, lähijohtajat, koko henkilöstö, viheraluehoitajat 3-5 henkilöä, järjestelmän pääkäyttäjät. Saat lisättyä lisää rivejä napsauttamalla hiiren oikeaa puolta -> lisää rivejä. Yhteislukumäärän saat maalaamalla alueen ja napsauttamalla ylhäältä summa merkkiä.				
Aihealueet ja osaamisen tason tavoitteet (Oman osaamisen kehittäminen strategisten tavoitteiden ja talousarvion toteuttamiseen liittyen)	Koulutusten aihealueet tarkemmin	Kohderyhmä (esim. opettajat, hallintohenkilöstö, viheraluehoitajat jne.)	Henkilömäärät, joita koskee	Koulutuspäiviä arviolta (6 h=1 pv)
OSAAVA JA OPPIVA HENKILÖSTÖ				
Ammattialakohtainen koulutus	Ympäristöterveydenhuollon kehityspäivä, teema vaihtelee vuosittain	Koko henkilöstö	34	17
Ammattialakohtainen koulutus	Valmiuskoulutus: yth, biouhat, yleinen á 2 pv (tehtävän mukaan, valmiusryhmä etusijalla, max 1 koulutus / hlö) sekä kaupungin sisäinen valmiuskoulutus n 4/v á 3 h	terveystarkastajat, terveydensuojelusuunnittelijat, eläinlääkärit, esimiehet	10	10
Ammattialakohtainen koulutus	Alueelliset 2 pv ja valtakunnalliset ympäristöterveydenhuollon koulutuspäivät 2 pv (vain toinen/hlö)	terveystarkastajat, näytteenottajat ja terveydensuojelusuunnittelijat	17	22
Ammattialakohtainen koulutus	Tupakkalain koulutus 1/2 pv	terveystarkastajat ja uusi lähijohtaja	11	5
Ammattialakohtainen koulutus	VATI-koulutukset/ajankohtaiset 1/kk 1 h	VATI-pääkäyttäjät	4	4
Ammattialakohtainen koulutus	Laatukoulutukset 1 /kk 2h ja interkalibrointi sekä auditointikoulutus elh	Laatutiimi	8	11,5
Ammattialakohtainen koulutus	Sisäilmastoseminaari 1 pv tai sisäilmapaja 2 pv	terveystarkastajat	4	6
Ammattialakohtainen koulutus	Ympäristöterveyspäivä 2 pv (teemasta riippuen)	terveystarkastajat, terveydensuojelusuunnittelijat, näytteenottajat	9	4
Ammattialakohtainen koulutus	Ajankohtaista laboratoriorintamalta 1 pv	näytteenottajat	2	2
Ammattialakohtainen koulutus	Näytteenottoon liittyvä ylläpitokoulutus 2 pv	näytteenottajat	2	2
Ammattialakohtainen koulutus	Melumittauskurssi 5 pv (jos järjestetään)	terveystarkastajat ja terveydensuojelusuunnittelijat	6	5
Ammattialakohtainen koulutus	talotekniikkaan liittyvä koulutus (esim. iv) 3 pv	terveystarkastajat	4	6
Ammattialakohtainen koulutus	Käytännön valvonnan tuki (LVVn sisäilmaklinikat 1/2pv, Valviran webinaarit - 2 kpl)	terveystarkastajat, terveydensuojelusuunnittelijat ja näytteenottajat	9	4
Ammattialakohtainen koulutus	Talousvesikoulutus 3 pv	terveydensuojelusuunnittelijat, talousvesitarkastaja ja näytteenottajat	5	6
Ammattialakohtainen koulutus	Allasvesikoulutus 2 pv	terveydensuojelusuunnittelijat, talousvesitarkastaja ja näytteenottajat	5	4
Ammattialakohtainen koulutus	Hahtaeläinkoulutus 4 pv (jos järjestetään)	terveystarkastajat ja terveydensuojelusuunnittelijat	4	8
Ammattialakohtainen koulutus	Elintarvikevalvonnan päivät 2 pv	terveystarkastajat, hygieenikkoeläinlääkärit ja uusi esimies	10	14
Ammattialakohtainen koulutus	Syventävät elintarvikevalvonnan koulutukset á 2h (mm. elintarvikerikosten torjunta, pakkausmerkinnät, paranteet, vienti ym.)	terveystarkastajat, hygieenikkoeläinlääkärit, uusi esimies	10	10
Ammattialakohtainen koulutus	Pohjoismainen elintarvikevalvontakonferenssi 2 pv Oslo	hygieenikkoeläinlääkärit	2	2
Ammattialakohtainen koulutus	Elintarvikevalvonnan EU-koulutukset (BTSF) 5 pv	hygieenikkoeläinlääkärit	2	5
Ammattialakohtainen koulutus	Elintarvikehygieenikkojen koulutuspäivät 2 pv	hygieenikkoeläinlääkärit	2	4
Ammattialakohtainen koulutus	Elintarvikevalvonnan neuvottelupäivät (AVI, ruokavirasto)	Lähijohtaja	2	2
Ammattialakohtainen koulutus	Eläinlääkäripäivät 1-3 pv	hygieenikko- ja valvontaeläinlääkärit	12	24
Ammattialakohtainen koulutus	Fennovetin/SKEL koulutuspäivät 3 pv	praktikkoeläinlääkärit	5	15
Ammattialakohtainen koulutus	Eläintenhoitajapäivät 2 pv	eläintenhoitajat	4	8
Ammattialakohtainen koulutus	Eläintenhoitajaseminaari 2 pv	eläintenhoitajat	4	8
Ammattialakohtainen koulutus	Ruokaviraston järjestämät koulutukset eläinlääkäreille (eläintauti, sivutuote, eläinten hyvinvointi) 1-4 pv	praktikko- ja valvontaeläinlääkärit	8	16
Ammattialakohtainen koulutus	Alueelliset koulutuspäivät - ympäristöterveysjohtajat 1 pv	esihenkilöt	1	1
Ammattialakohtainen koulutus	Johtamiskoulutus: ihmisten johtaminen	palvelualuepäällikkö	1	4
Ammattialakohtainen koulutus	Ympäristöterveydenhuollon johdon päivät 2 pv	esihenkilöt	3	4
Ammattialakohtainen koulutus	Kokousmenettelyt sekä valmistelijoiden ja esittelijöiden koulutus 0,5 pv	toimistosihteerit, lähijohtajat, terveystarkastajat, terveydensuojelusuunnittelijat, hygieenikko-eläinlääkärit	23	2
Ammattialakohtainen koulutus	Julkisuuslain koulutus, 0,5 pv	toimistosihteerit ja valvontahenkilöstö	34	3,5
Ammattialakohtainen koulutus	Arkistointi (sähköinen) jne 0,5 pv	toimistosihteerit ja uusi esihenkilö	1	1,5
Ammattialakohtainen koulutus	Ympäristöterveydenhuollon hallintomenettelyt: Laatuinetin Hyvän hallinnon osaja - verkkokurssi 2,5 pv	toimistosihteerit, esihenkilöt ja valvontahenkilöstö (6 hlö)	28	15
Tutkintoon johtava koulutus				
Digikoulutus				
Järjestelmäkoulutukset (toimisto-ohjelmat, versiokoulutukset ym.)	VATI-koulutukset/ajankohtaiset 1/kk 1 h	tarkastajat, suunnittelijat, toimistosihteerit (vatipääkäyttäjät)	8	8
Järjestelmäkoulutukset (toimisto-ohjelmat, versiokoulutukset ym.)	Henkka á 1 pv	esihenkilöt	2	2
Järjestelmäkoulutukset (toimisto-ohjelmat, versiokoulutukset ym.)	Dynasty á 1 pv	toimistosihteerit, uusi esihenkilö, valvontaeläinlääkärit	6	6
Järjestelmäkoulutukset (toimisto-ohjelmat, versiokoulutukset ym.)	Raindance budjetointiohjelma	esihenkilöt	2	2
Järjestelmäkoulutukset (toimisto-ohjelmat, versiokoulutukset ym.)	Rondo / DataCycle á 1 pv	toimistosihteerit, uusi esihenkilö	3	3
Järjestelmäkoulutukset (toimisto-ohjelmat, versiokoulutukset ym.)	Intra/verkkosivujen päivitys á 1 pv	toimistosihteerit	2	2
Järjestelmäkoulutukset (toimisto-ohjelmat, versiokoulutukset ym.)	PowerBi á 1 pv	toimistosihteerit	2	2
Työpaikkaohjaajakoulutus				
TYÖ LISÄÄ TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA				
Työurvallisuusjärjestelmä WPro koulutus				
Alkusanamutuskoulutus				
Ensiapukoulutus (häätäensiapua, EA1, EA2)	EA1 30% työntekijöistä sekä häätäensiapukoulutus halukaille (voimassa 3 v.)	koko henkilöstö	4 (34)	5
Perehdytyskoulutus (INTRO)	Intrassa nauhoitettu koulutus	uusi henkilöstö työtehtävien mukaan	2	1
Työolojen, työtapojen ja työyhteisön tilan jatkuva tarkkaileminen	Työturvallisuuskorttikoulutus, ylläpidetään tarkastustoimintaa tekeillä	terveystarkastajat, valvonta- ja hygieenikkoeläinlääkärit, näytteenottajat ja terveydensuojelusuunnittelijat	30	6
Tyhy-luennot	Työsuojeluparikoulutukset á 2 h * 2/v.	yksiköiden työsuojeluparit	6	4
Kevan oppimisympäristö (CLANED)	Tarpeen mukaan	lähijohtajat		1
Auntie-webinaarit				
Kognitiivinen ergonomia				
JOHTAMISTA TIEDOLLA JA TUNTEELLA				
Itsensä johtaminen				
Aktiivisen tuen toimintamalli (AKTU)				
Vatupassi-koulutus (kehityskeskustelu)				
Monimuotoisuuden johtaminen (osa osana ESKOa)				
Johtamiskoulutus ja -valmennus (ESKO, JYET, JOKO yms.)	ESKO lähijohtajakoulutus	Uudet lähijohtajat osana perehdytystä	1	5
Lähijohtajainfot	á 2h, noin. 9/v.	Lähijohtajat	3	9
KT:n koulutukset (https://www.kt.fi/ajankohtaista/koulutukset-ja-tapahtumat)	KVTES-, TS- ja eläinlääkäriliitteen koulutukset	Lähijohtajat	3	1
CLANED				
PAVELUSSUHDEASIAT (osa osana ESKOa)				
Rekrytointiasiat, päätökset, perehdyttäminen	Kaupungin sisäinen koulutus	Lähijohtajat	3	0,5
Työsopimukset ja muut päätökset	Kaupungin sisäinen koulutus	Lähijohtajat	3	0,5
palkkaus, sen muodostuminen ja muu palkitseminen	Kaupungin sisäinen koulutus	Lähijohtajat	3	0,5
Vuosilomat, perhevapaat ja muut poissaolot	Kaupungin sisäinen koulutus	Lähijohtajat	3	0,5
työaika, työvuorosuunnittelu	Kaupungin sisäinen koulutus	Lähijohtajat	3	0,5
Henkka, Daisy, Titania ja muut palvelussuhdeasioihin liittyvät järjestelmät	Kaupungin sisäinen koulutus	Lähijohtajat	3	0,5
YHDESSÄ TEKEMISEN MEININKI (AVOIN JA KESKUSTELEVA TYÖYHTEISÖ)				
Vuorovaikutus ja viestintä	Kaupungin sisäinen koulutus	Lähijohtajat	3	1
Kielikoulutus, selkokieli tms.	Ruotsinkielen puhetaito, 1/vko á1,5 h	Viranomaispalvelut	3	15
Yhteisöllisyyden kehittäminen				
Tiimityöskentelytaidot				
Työhyvinvoinnin kehittäminen	TTL Henkinen ensiapukoulutus (1 pv), MAPA (tai vastaava) koulutus (2 pv)	työsuojeluparit	6	18
YHTEENSÄ			34	349